

KRAJSKÁ SPRÁVA SBORU NÁRODNEJ BEZPEČNOSTI

SPRÁVA ŠTÁTNEJ BEZPEČNOSTI — Košice

Cj.: SB-00126/01-1967

Dňa 29. decembra 1967.

Súdruh

plk. Jaroslav K L Í M A
námetník ministra vnútra

ODTAJNENÉ
PRÍSNE TAJNÉ

Výtlačok číslo 1.

P r a h a

Vážený súdruh námestník,

v prílohe predkladám zprávu o výsledkoch operatívnej činnosti Správy ŠtB Košice za rok 1967 vo dvoch vyhotoveniach.

Prílohy: 2/94

+ 4/5

Náčelník Správy ŠtB:

pplk. Dovina
(p p l k . D o v i n a)

MINISTERSTVO VNITRA
Prílohy: 2/94 + 4/5
Č. j.: 12/ka-002/68
Prílohy: 2/94 + 4/5

1/44 predch.
anal. odd. II. spr.
8/1. 68

3

ODTAJNENÉ

Príloha k čj.: SB - 00126/01 - 1967

Dňa 27. decembra 1967.

~~PRÍSNE TAJNÉ~~

Výtlačok číslo 1.

Z P R Á V A

o výsledkoch operatívnej činnosti Správy ŠtB za rok 1967

I. časť.

1.) Operatívna situácia vo Východoslovenskom kraji.

Poznatky o cieľoch a záujmoch nepriateľských rozvedok o politické, vojenské a ekonomické otázky vo Východoslovenskom kraji sme oproti minulému roku rozšírili. Opatreniami pri ochrane vojenských objektov bolo potvrdené, že vízoví cudzinci sa počas pobytu vo Východoslovenskom kraji pohybovali okolo vojenských objektov ako je vojenský újezd v oblasti Kežmarku, okolo letísk a kasární ako tomu bolo v Prešove a v Košiciach. Individuálne boli získané poznatky o nakontaktovaní sa zo strany vízových cudzincov na našich občanov zamestnaných vo vojenských objektoch. Tiež k ekonomickým objektom bol zo strany vízových cudzincov záujem o objekty dopravy - železničnú stanicu Čierna nad Tisou a Veľké Kapušany, ktoré objekty v dvoch prípadoch aj fotografovali. Kontrolou ciest vojenských atašé vo Východoslovenskom kraji bol tiež zistený ich pohyb okolo vojenských objektov a tiež okolo objektov dopravy a chemického závodu v Strážskom.

V politickej i kultúrnej oblasti bolo získaných najviac poznatkov vo vzťahu k činnosti vonkajšieho nepriateľa s cieľom rozbiť jednotu našich pracujúcich vo vzťahu k spoločenskému zriadeniu, k Sovietskemu sväzu i k riešeniu národnostnej otázky v ČSSR.

Najčastejšia rozšírená forma činnosti rozvedok sa javí vyťažovanie našich občanov počas pobytu v kapitalistickom zahraničí. Vyťažovanie spravidla je prevádzané za súčinnosti príbuzných alebo osôb, ktoré sú našim občanom navštvované, ako tomu bolo pri ceste nášho občana FRIEDLA v NSR. Ide pritom o nenásilný spoločenský rozhovor. V prípade návštevy konkrétnych organizácií, vyťaženia a rozhovory sú prevádzané otvorene s konkrétne postaveným záujmom.

V priebehu roku 1967 sme získali poznatky o konkrétnom kontaktovaní našich občanov v zahraničí, medzi iným i našich spolupracovníkov s cieľom ideologického pôsobenia proti našej republike. TS "VERNÝ" počas pobytu v NSR bol kontaktovaný dovtedy neznámym "FILIPSON" z Wiesbadenu. Z jednaní možno predpokladať, že ide o rozvedčíka, ktorý typoval TS "VERNÉHO" pre prípadne využitie. Ďalšia rozšírená forma vyťažovania je v prípade emigrácie našich občanov, ako tomu bolo u KRIŽALKOVIČA z Prešova a KLEINA z Košíc. Získané poznatky o vyťažovaní a podozreniach z vizuálnej špionáže svedčia o záujmoch rozvedok, najmä na objekty a otázky vojenského charakteru (posádka, systém stráženia, technika). Podobne ostáva záujmom rozvedok i oblasť dopravy, najmä tiež miesta, kde sa predpokladá centralizácia nákladnej dopravy, hlavne železničná stanica ČSD Čierna nad Tisou a Veľké Kapušany.

V priebehu roka prejavil sa väčší záujem protivníka na otázky ideologické, otázky národnostné ako napr. po línii ukrajinskej problematiky, Izreelu a Vatikánu. V tejto súvislosti je veľmi intenzívne organizovaný tlak na rozširovanie stykov našich občanov s kapitalistickým zahraničím, či už s jednotlivcami alebo známymi organizáciami - inštitúciami.

TS "PAXIB" počas pobytu v NSR prišiel do styku s funkcionármi ukrajinských nacionalistických organizácií, zo strany ktorých bol záujem získať informácie o situácii v tomto smere v ČSSR i v SSSR, ako i vytvoriť podmienky pre "spoločlivú" prepravu literatúry z NSR cez ČSSR, MĽR do SSSR a opačne. Po línii "Izrael" cez agenta "DOM" bolo zistené a tiež rozpracovaním akcie "DRAB" a "MÖRIC", že vo Viedni nachádzajúce sa židovské organizácie SOCHNUT a HIAS zaujímajú sa o vývoj situácie v ČSSR medzi osobami židovského pôvodu, najmä v súvislosti s udalosťami na Strednom východe. Súčasne tieto organizácie zaoberajú sa organizovaním odchodu osôb židovského pôvodu z Rakúska do Izraelu a USA v prípade emigrácie. Z ciest našej agentúry do Vatikánu boli získané poznatky o tom, že Vatikán si chce upevniť v ČSSR kádrové postavenie, ako aj vplyv na pracujúcich.

Pokiaľ ide o prejavy a tendencie nepriateľskej činnosti kapitalistických monopolov, neboli zaznamenané až na výnimky, aby sa zástupcovia jednotlivých firiem z kapitalistických štátov zaoberali protištátnou činnosťou. Vo Východoslovenskom kraji takmer všetky vyčlenené ekonomické objekty udržiavajú obchodné styky s monopolmi z kapitalistických štátov. Takmer všetci obchodní zástupcovia dochádzajúci k nám venujú sa výlučne obchodným jednaniam, ponúkam a nákupu. V ojedinelých prípadoch sú poznatky, že obchodný zástupca bol u nás viackrát a žiaden obchod neuzavrel. Napríklad zástupca firmy "ARL" z USA Zoltán SANDERS, pôvodom Angličan, ponúka VSŽ Košice rönthenové kvantometre. Funkcionári VSŽ z úseku obchodu hodnotia menovaného, že v obchodných jednaniach je značne obmedzený, nevedel sa vyjadriť k otázkam zariadenia, ktoré ponúka.

Prejavy nepriateľskej činnosti vízových cudzincov, ich záujmové sféry na území Východoslovenského kraja sa prejavili v troch smeroch:

- Prejavy, ktoré dávajú podnet k podozreniu, že ide o špionážnu činnosť.

- Prejavy nasvedčujúce zápornému ideologickému ovplyvňovaniu.
- Valutové machinácie a špekulácie.

Jednou z najväčších záujmových sfér vo Východoslovenskom kraji je oblasť Vysokých Tatier, kde je najväčšia koncentrácia vízových cudzincov, kde sa zároveň uskutočňuje prevážna časť stretávania sa vízových cudzincov s našimi občanmi, ktorých charakter nasvedčuje, že ide o vopred dohovorené stretnutie. V priebehu roku 1967 operatívnou kontrolou niektorých vízových cudzincov sme zaznamenali, že cestujú okolo vojenských a iných dôležitých objektov. Tak tomu bolo u vízového cudzinca zo západného Berlína FATSCHKA, EPPENA z NSR, KULTU a KUWKA.

Prejavy nasvedčujúce zápornému ideologickému ovplyvňovaniu vízoví cudzinci skreslene vysvetľovali, najmä otázky mníchovského diktátu, pomery v NDR, činnosť komunistov v NSR, ohovárajú naše spoločenské zriadenie. Takéto prejavy sa vyskytli u niektorých vízových cudzincov z NSR i USA. V tejto súvislosti boli štyri osoby z ČSSR vyhostené.

Valutové machinácie a špekulácie v tomto roku zaznamenali určitý pokles v smere väčších a organizovaných prípadov zo strany vízových cudzincov z kapitalistických štátov. V posledných mesiacoch sú zaznamenané valutové machinácie a špekulácie zo strany občanov z Juhoslávie, ktorí sa t.č. zdržujú v Rakúsku.

Nepriateľskú činnosť vnútorných nepriateľov je možno charakterizovať, že táto v porovnaní s minulými rokmi sa zvýšila čo do prejavu verbálnych trestných činov. Rozborom tejto trestnej činnosti dochádzame k záverom, že v danom prípade nejde o organizovanú činnosť, ale individuálne výroky, ktoré sú ovplyvňované na jednej strane propagandou donášou z kapitalistického zahraničia a tiež niektorými vnútornými problémami či už v ekonomike životnou úrovňou alebo politickou úrovňou toho - ktorého občana.

U evidovaných osôb podľa RMV č. 10/1964 sa prejavujú obdobné tendencie ako v minulých rokoch a to v tom, že naďalej sa upevňujú v názoroch, že dôjde k zmene spoločenského zriadenia, pričom často sa spoliehajú na činnosť emigrantských organizácií v kapitalistických štátoch.

Najaktívnejšia činnosť v kraji po vnútorných problémoch sa prejavuje v cirkevnej problematike a u jednotlivcov - niektorých literárnych pracovníkov ukrajinskej národnosti.

V cirkevnej problematike je badať zvýšenú snahu o vplyv na pracujúcich s cieľom získať ich pre účasť na cirkevnej činnosti, ako je účasť v kostoloch, na birmovkách, detí na vyučovaní náboženstva a u býv. gr.kat. kňazov získať veriacich pod svoj vplyv za obnovu gr.kat. cirkvi. Tieto snahy negatívne vplývajú na časť našej mládeže a inteligencie. Z agentúrnych materiálov, ktoré máme k dispozícii v tejto problematike možnorobiť záver, že táto činnosť je cieľavedome organizovaná z Vatikánu cirkevnou emigráciou, v ktorej čele stojí NAHÁLKA, LACKO, HNILICA, TOMKO, ďalej biskup RUSNÁK z USA, ako aj majiteľ uránových baní ROMAN z Kanady.

K ochrane štátneho, hospodárskeho a služobného tajomstva boli spracované agentúrno-operatívne plány ochrany objektov v ktorých sa sústreďuje štátne tajomstvo. V našom kraji je sústredené štátne tajomstvo v obore hutníckom, chemickom a v doprave. Pokiaľ ide o vojenské tajomstvo, v prvom rade je to ochrana vojenského újazdu a niektorých vybraných vojenských objektov, ako je správa vojenskej prepravy, veliteľstvo divízie v Prešove a niektoré ďalšie vybrané vojenské objekty. Prevádzanými opatreniami sme v roku 1967 nezaznamenali únik štátneho tajomstva, ani emigráciu občana prichádzajúceho do styku so štátnym, hospodárskym alebo služobným tajomstvom.

Mimo aktívnych agentúrno-operatívnych opatrení proti činnosti záujmov nepriateľských rozvedok i opatrení k vízovým cudzincom, ku ktorým je podozrenie, že sú v styku s nepriateľskými rozvedkami a emigrantskými organizáciami i k niektorým vnútorným problémom, špecifické úkoly po porovnaní s inými

správami ŠtB, javia sa úkoly pri riešení niektorých otázok cirkevnej problematiky, konkrétne býv. gr. kat. cirkvi, ďalej niektoré individuálne otázky k literárnym a kultúrnym pracovníkom ukrajinskej i maďarskej národnosti.

II. časť.

Výslednosť kontrarozviednej práce.

a) Realizácie:

1.) Vyzvedačstvo, podľa §-u 105 tr. zák. .... 1 osoba

ANTAL Otto - robotník, menovaný v priebehu roku 1966 a 1967 prevádzal prípravy na ilegálny útek do kapitalistického zahraničia. Zisťoval údaje tvoriace štátne tajomstvo zvláštnej dôležitosti (raketové základne, vojenské letiská), aby tieto mohol prezradiť v cudzine. Mal snahu získať samopaly od vojenských osôb. Pripad je v štádiu vyšetrovania.

2.) Vražda a vojenská zrada, podľa §-u 219 tr.zák. a §-u 6, odst. 1 alinea 2, 3 zákona č. 50/23 Zb. 1 osoba

PORACKÝ Ján - robotník, člen KSS. Menovaný ako čs. štát.občan v službách maďarskej fašistickej armády v roku 1941 v meste Nový Sad - Juhoslavia zavraždil obesením na strom jedného juhoslovanského občana a v letných mesiacoch 1942 v lese pri obci Polnikov na okupovanom území SSSR zavraždil obesením troch sovietskych občanov. Mimo toho v Novom Sade sa zúčastnil na zavraždení 8 - 10 osôb. Vyšetovanie ešte nebolo ukončené.

3.) Poburovanie, podľa §-u 100 tr.zák. .... 5 osôb 2 prípady trestného stíhania vo veci.

HUDEC Michal - býv. živnostník. Menovaný v miestnom hostinci v Nižnej Slanej sústavne od februára 1966 až do 31. 1. 1967 pri rôznych príležitostiach pred viacerými osobami napádal a hrubým spôsobom osočoval naše štátne zriadenie. V minulosti bol dvakrát trestaný.

MATYAŠ Ján - býv. živnostník. Menovaný v priebehu rokov 1965-1966 z nepriateľstva k nášmu zriadeniu na pracovisku, na členských schôdzach ROH a na pracovných poradách pred svojimi spolupracovníkmi sústavne prednášal poburujúce výroky, ktorými hrubým spôsobom utočil na naše štátne zriadenie.

JESTEL Ján a SIRKOVSKÝ Ondrej, obaja zamestnanci Hutných stavieb Jelšava dlhší čas, od roku 1965, sústavne na verejnosti prednášali výroky proti nášmu štátnemu zriadeniu, proti vládnym činiteľom a pod. Obaja v minulosti pre podobnú trestnú činnosť boli už trestaní.

ŠIMKO Ján - skladník Hutných stavieb v Jelšave. Od roku 1965 až do roku 1967 na pracovisku medzi spoluzamestnancami poburoval proti nášmu zriadeniu. Menovaný bol v minulosti pre podobnú trestnú činnosť trestaný.

Dva prípady vedené trestné stíhanie vo veci - išlo o anonymné listy zaslané z Košíc a Popradu rôznym inštitúciám v ČSSR, v ktorých neznámy pisateľ hrubým spôsobom napadá štátne a spoločenské zriadenie u nás. V priebehu vyšetrovania nebol zistený pisateľ a preto trestné stíhanie bolo v zmysle §-u 173, odst. 1, písm. a) tr. por. prerušené.

4.) Hanobenie republiky a jej predstaviteľa podľa §§ 102 a 103 tr. zák. .... 3 osoby a 3 prípady trestného stíhania vo veci.

MAČEK Štefan - robotník Inžinierskych stavieb n.p. Poprad, ktorý dňa 13. 12. 1966 v bufete Spoločenského domu vo Svite hrubým spôsobom nadával na KSS a znižoval vážnosť prezidenta republiky.

ZUBÁK Ján - zámočník u SMZ n.p. Košice, závod Ťahanovce, ktorý dňa 1. 3. 1967 vo vinárni Maraton v Košiciach pred viacerými osobami hrubým spôsobom urážal a znižoval vážnosť prezidenta republiky.

POPOVEC Ján - robotník vo VSS n.p. Košice. Menovaný v mesiaci októbri 1964 napísal anonymný dopis Na Kancelárii prezidenta republiky, v ktorom nadával a hrubým spôsobom urážal vládných činiteľov SSSR a ČSSR a znižoval vážnosť prezidenta republiky.

Tri prípady vedené trestné stíhanie vo veci. V prvom prípade išlo o anonymný list zaslaný na ÚV KSČ a KOR Košice, kde neznámy pisateľ hrubo osočuje a znižuje vážnosť prezidenta republiky ako i vládnych činiteľov vôbec.

V druhom prípade neznámy pisateľ vyvesil na reklamnú skrinku kina "DUKLA" Košice plagát, v ktorom urážal a zosmiešňoval prezidenta ČSSR. Trestné stíhanie bolo v oboch prípadoch v zmysle §-u 173, odst. 1, písm. a) tr. por. prerušené.

V treťom prípade išlo o anonymné dopisy, ktoré boli napísané neznámym pisateľom na Kanceláriu prezidenta republiky, v ktorom hrubým spôsobom a oplzlými výrokmi hanobí republiku a jej predstaviteľov.

5.) Ohrozenie záujmov republiky v cudzine

§ 112 tr. zák. .... 1 osoba

ĎURIŠIN Michal - býv. gr.kat. farár, ktorý v priebehu roku 1966 - 1967 sa snažil cestou svojich známych a príbuzných prepašovať do zahraničia na zverejnenie rôznych kníh a zprávy, v ktorých nepravdivo a skreslene opisoval pomery v ČSSR.

6.) Podpora a propagácia fašizmu

§-261 tr. zák. .... 2 osoby

JUREK Štefan-elektrikár Jednoty Prešov, predtým viackrát trestaný. Menovaný verejne prejavoval sympatie k býv. fašistickému Nemecku a fašizmu vôbec, ospevoval Hitlera a spieval fašistické piesne.

ŽIGA Michal

ml. - robotník Hutných stavieb n.p. Jelšava, na pracovisku verejne nosil na čiapke odznak fašistického Nemecka a po stranách na prilbe mal nakreslené s hákovým križom meno Hitlera. Vzhľadom na to, že osoba - páchatel bola mladistva, dobrý pracovník, celý prípad bol odovzdaný v zmysle §-u 159, odst. 3, písm. b) tr. por. na prejednanie MLS priamo na pracovisku ŽIGU.

7.) Ohrozenie devízového hospodárstva

§ 145, odst. 1, tr. zák. .... 1 osoba

RUŽIČKA Rudolf - cukrár Komunálnych služieb v Prešove. Menovaný v roku 1966 vyplatil v prospech štátnych príslušníkov NSR 12 000,- Kčs v našej

mene, ktorou čiastkou poškodil i naše devízové hospodárstvo, nakoľko protihodnotu vo valutách za uvedenú sumu nedostal

8.) Nedovolené ozbrojovanie §-185 tr.zák. .... 1 osoba

BILÍK Mikuláš - Obvodným oddelením VB Stakčín pri domovej prehliadke u menovaného boli zabavené zbrane a to samopal, pištoľ, sučiastky guľometu, väčšie množstvo nábojov a pod. Prípád je v štádiu vyšetrovania.

9.) Opustenie republiky, príprava a pokus i dokonaný trestný čin § 109/1 tr. zák. .... 35 osôb

V týchto prípadoch išlo o osoby väčšinou mladistvé (väčšina mladistvých alebo blízkych veku mladistvého), ktoré sa buď ilegálne pokúsili alebo odišli do zahraničia, najmä do PĽR a MLR s cieľom dostať sa do kapitalistického zahraničia, avšak pri tomto čine boli zadržané.

10.) Opustenie republiky § 109/2 tr. zák. .... 82 osôb

Podaná obžaloba proti	69 osobám
Trestné stíhanie nebolo ukončené	3 osôb
Trestné stíhanie zastavené proti	8 osobám
Trestné stíhanie vo veci prerušené proti	2 osobám

11.) Vniknutie na územie republiky §-110 tr.zák. .... 6 osôb

Išlo o štátnych príslušníkov PĽR, ktorí cez naše územie chceli sa dostať do kapitalistického zahraničia. Obyčajne na našom území boli zadržaní a ešte v priebehu trestného stíhania boli odovzdaní orgánom PĽR k ďalšiemu pokračovaniu.

Ďalej v deviatich prípadoch boli veci odložené v zmysle §-u 159 tr. por., nakoľko nešlo o trestný čin, resp. ešte pred zahájením trestného stíhania sa podozrenie rozptýlilo. Väčšinou išlo o osoby, ktoré boli podozrievané zo spachania trestného činu podľa §-u 109, odst. 2 tr. zák.

Pokiaľ ide o ustanovenia §§ 125 - 130, 179, 182, 196 - 198 je vecná príslušnosť daná vyšetrovateľovi VB a z toho dôvodu tu najší vyšetrovací odbor ŠtB ani v jednom prípade u týchto trestných činov nevedol trestné stíhanie.

Oproti minulým rokom sa rýchlo realizujú (dokumentujú) verbálne trestné činy a odovzdávajú vyšetrovaciemu odboru k vyšetrovaniu.

Nové poznatky získavané vyšetrovacím odborom v procese vyšetrovania sa vyskytujú málo. Väčšinou je to len potvrdenie toho, čo bolo už pred zahájením vyšetrovania dokumentované operatívnymi pracovníkmi.

b) Výsledky preventívno-výchovných opatrení:

Preventívna činnosť orgánov kontrarozviedky v priebehu roku 1967 bola zameraná na :

- rozkladnú činnosť v niektorých skupinách,
- znemožňovanie a zamedzovanie konania trestnej činnosti,
- ochranu štátneho a hospodárskeho tajomstva a ekonomiky,
- zamedzenie emigrácie,
- ochranu našich záujmov v zahraničí,
- obmedzovanie vplyvu domáceho nepriateľa i z kapitalistického zahraničia na našich občanov.

Pracovníci ŠtB používali k tomuto viacerých metód, osobné pohovory, pohovory prevádzané pracovníkmi iných inštitúcií na náš podnet, podávaním zpráv na stranické organizácie, organizáciám verejnej správy alebo iným verejným inštitúciám a vedeniam závodov, poriadanim aktívov nami alebo stranickými organizáciami pomocou rozhlasu, tlače, osobnými previerkami a tajnými spolupracovníkmi.

V preventívnej činnosti zásadne sme upustili od toho, že by sa jedna metóda používala v rôznych prostrediach alebo k rôznym jednotlivcom či skupinám osôb. Mali sme v pláne na rok 1967 rozpracovať "Zásady preventívno-výchovnej činnosti SNB" na podmienky nášho kraja, ale tento úkol sme nesplnili.

Preventívno-výchovným spôsobom boli riešené niektoré zväzokované akcie, ale väčšinou išlo o nezáväzokované akcie.

Výslednosť preventívno-výchovných opatrení je nasledovná:

V akcii "VELÍN" boli preverované poznatky o záškodníckej činnosti v Tepelnej elektrárni vo Vojanoch, okres Trebišov. Rozpracovaním, preverovaním a dokumentovaním nebolo potvrdené, že ide o záškodnícku činnosť, ale išlo o zlú pracovnú morálku, zlý

vzťah k socialistickému vlastníctvu, neodbornosť pracovníkov a pod. Organizovaný bol aktív OV KSS v Trebišove a vedením Tepelnej elektrárni vo Vojanoch. V diskusii vystúpilo 17 zamestnancov, ktorí hovorili o príčinách havárií a rôznych porúch, potvrdzovali a konkretizovali nami zistené nedostatky, podávali návrhy na skvalitňovanie práce, akým smerom sa má zamerať kontrola vo výrobe, výstavbe, investícii, ochrany objektu a pod. Od tohto aktívu sa obdobné nedostatky nevyskytovali, resp. nevyskytujú.

Riešením tohto prípadu získala v uvedenom podniku autoritu štátna bezpečnosť, lebo o náznakoch sabotáže nás informovali vedúci pracovníci podniku a nakoniec sa zistilo, že keby vedenie prevádzkalo lepšiu kontrolu, nemuselo k uvedeným nedostatkom dochádzať.

V rokoch 1964 - 1966 v obvode Prevádzkového oddielu ČSD Košice sa vyskytovalo veľké množstvo železničných nehôd. Najčastejšie nehody boli zapríčinené zahriatím ložísk, ukrútením čepov a lomom osí. Bol prevedený rozbor príčin a zistilo sa, že v depách Čierna nad Tisou a Košice nedostatočne prevetrujú spôsobilosť vozňov a tiež venujú malú pozornosť údržbe železničných vozňov. S príčinami boli oboznámení vedúci funkcionári, ktorí previedli opatrenia na skvalitnenie opráv a udrzbarských prác, ako aj na zvýšenú kontrolnú činnosť na pracoviskách v Košiciach a Čiernej nad Tisou. Výslednosť je taká, že havarijnnosť na hlavnom ťahu klesla na minimum.

V priebehu roku 1966 rím. kat. biskup POBOŽNÝ v Rožňave začal aktivizovať náboženský život, preto bolo v roku 1967 prikročené k prevádzaniu rozkladných opatrení s cieľom zníženia jeho aktivity, rozbitia jednoty medzi ním a kňazmi diecézy a vyvolania nedôvery u kňazov a biskupov. Rozklad bol prevádzaný pomocou agentúry a boli dosiahnuté predpokladané ciele. Biskup POBOŽNÝ v priebehu roku v dôsledku našich opatrení požiadal Vatikán o uvoľnenie z funkcie biskupa. Časť kňazov rožňavskej diecézy vystupuje otvorene proti POBOŽNÉMU. U ostatných slovenských biskupov stratil autoritu.

V prípade "OBNOVA" vyskytlo sa viac prípadov, že kňazi ako aj veriaci býv. grikat. cirkvi písali žiadosti o obnovu tejto cirkvi. Konkrétne takáto akcia bola prevádzaná v obci Pusté Čemerné, okres Michalovce, v Sulíne, okres Prešov a v Závadke, okres Spišská Nová Ves. Po zistení iniciátorov a pisateľov boli prevedené s nimi pohovory cestou cirkevných tajomníkov. Týmito pohovormi bolo dosiahnuté, že v obci Pusté Čemerné bolo upustené od týchto akcií a pomery sa skonsolidovali. V obci Sulín sa taktiež pomery konsolidujú.

Vo Východoslovenskom kraji bola zistená pôsobnosť dvoch skupín extrémneho krídla členov sekty SJ a to v okrese Michalovce a Rožňava. Voči obidvom skupinám boli prevedené rozkladné opatrenia. Rozkladná činnosť bola prevedená formou vyvolania nedôvery medzi členmi a vedúcimi osobami v uvedených skupinách. Výsledok je ten, že viacerí členovia sa vracajú do radov mierneho krídla sekty SJ a extrémisti ostali izolovaní od ostatných členov sekty.

Na základe materiálov pojednávajúcich o aktivizácii náboženského života niektorými farármi i učiteľmi, ktoré boli predložené KV KSS a KNV, previedol KNV ich premiestnenie do odľahlých obcí, kde nemôžu tak škodiť.

K MVDr. Alexandrovi BAČINSKÉMU, odbornému asistentovi Veterinárnej fakulty v Košiciach boli získané poznatky o jeho príprave k emigrácii do USA, kde sa nachádzajú jeho rodičia. Uvedené poznatky boli preverené a bolo rozhodnuté, že s menovaným bude prevedeným operatívnym pracovníkom pohovor s cieľom zabránenia mu emigrácie. Po pohovore sa priznal, že mal úmysel dostať sa do USA spolu so svojou manželkou. Ako dôvod uvádzal, že v ČSSR málo zarobí, svoje schopnosti nemôže v plnej miere uplatniť a pod.

Na základe prevedeného pohovoru s menovaným, informovali sme vedenie fakulty o tom, že MVDr. Alexander BAČINSKÝ mal v úmysle zneužiť svoju služobnú cestu do Holandska k emigrácii. Dekán fakulty vyjadril poďakovanie za to, že bol včas o úmysloch BAČINSKÉHO informovaný a mohol urobiť opatrenia v tom smere, že bol určený iný - vedúci zájazdu s poslucháčmi

do Holandska. Tieto opatrenia mali kladný ohlas na vedení fakulty a kladný vplyv na samotného BAČINSKÉHO.

Ján PATARÁK, pracovník čs. televízie - štúdio Košice, dopustil sa trestného činu podľa §-u 103, 261 tr. zák. - znížovanie vážnosti prezidenta republiky a propagácie fašizmu. Vzhľadom na to, že išlo o osobu triedne nám blízku a uvedeného činu sa dopustil z nerozvážnosti, bolo prikročené k prevedeniu preventívno-výchovného opatrenia. Pri pohovore doznal, že mal výroky proti prezidentovi ČSSR, že na pracovisku v kancelárii pozdravil fašisticko-ľudáckym pozdravom "Na stráž!". Svoje chovanie a vystupovanie oľutoval, pracovníkom ŠtB bol veľmi povďačný za to, že takýmto spôsobom bol riešený jeho trestný čin. O prevedenom pohovore s menovaným bolo oboznámené vedenie Československej televízie v Košiciach, ako aj predseda ZO - KSS s tým, aby v budúcnosti PATARÁKOVÍ bola venovaná zvýšená pozornosť jeho výchove na pracovisku.

Takéto riešenie zanechalo dobrý ohlas u pracovníkov televízie, zvlášť preto, lebo o pracovníkoch ŠtB nemali predtým dobrú mienku.

V jarných mesiacoch sa konala konferencia KSUPu (Kultúrny spolok ukrajinských pracujúcich) v Prešove. Pred konaním konferencie sme zistili, že niektoré osoby ukrajinsko-nacionalistického zamerania majú zámer dostať sa do vedenia KSUPu. V prípade, že by to nemohli dosiahnuť, dohodli sa rozrušiť a znemožniť jednanie na konferencii. Bol ihneď informovaný KV KSS, ktorý previedol opatrenia, že ani jeden zámer uvedeným osobám nevyšiel. Konferencia prebiehala úspešne a do vedenia KSUPu sa dostali osoby oddané nášmu zriadeniu.

Medzi vysokoškolákov v Košiciach a v Prešove prenikajú negatívne javy z vysokých škôl v Prahe a v Bratislave, ako i zo zahraničia, hlavne z NSR a Anglie. Cestou siete dôverníkov, osobnou informáciou zodpovedných pracovníkov fakult, organizácií KSČ a ČSM dosiahli sme tieto vplyvy paralyzovať.

V súvislosti s výskytom valutových machinácií a špekulácií, ako i s nákupom cudzích valút hotelovými zamestnancami od vízových cudzincov, boli v roku 1967 prevedené opatrenia

s cieľom preventívno-výchovne vplývať na obyvateľstvo vo Východoslovenskom kraji a zamestnancov Interhotelov. Prípadu "OBCHODNÍK" (PITZEK a spol.) bolo využité vo Východoslovenských novinách, kde boli uverejnené dva články obsahovo zamerané k preventívno-výchovnej činnosti.

Výjazdy našich občanov do kapitalistických štátov majú stúpajúcu tendenciu. Pokiaľ v roku 1963 cestovalo do kapitalistických štátov 1125 osôb, v roku 1966 už to bolo 5562 a v roku 1967 7018 osôb. Tiež stúpa počet služobných ciest do kapitalistických štátov. Pokiaľ v roku 1965 bolo 242 osôb služobne v kapitalistických štátoch, tak v roku 1967 už 936 osôb. Pomerne k tomuto stúpa i počet emigrácii. V roku 1964 emigrovalo 37 osôb, v roku 1965 47 osôb, v roku 1966 65 osôb a v roku 1967 88 osôb.

V roku 1967 pre podozrenie z prípravy na emigráciu bolo 96 osobám zamietnuté cestovať do kapitalistického zahraničia. Za rok 1967 bolo prevedených celkom 357 obranných pohovorov, z toho:

- s nositeľmi štátneho tajomstva 90,
- s ostatnými 267.

Klady v obranných pohovoroch spočívajú v tom:

- Dostáva sa našim občanom prehľad, ako sa majú chovať v zahraničí, aby sa zamedzilo prezradzaniu utajovaných skutočností.
- Občania, ktorí majú dobrý vzťah a zmýšľanie so štátnym zriadením, odmietajú v zahraničí sa dať zneužiť na politickú propagandu, prípadne oznamovať akékoľvek údaje o sebe, k štátnym problém a pod.
- Predchádza sa emigrácii, lebo už pri obranných pohovoroch sú oboznámení s problémami a formami s akými sa v tejto súvislosti môže v zahraničí stretnúť.
- Pri vyťažovaní takých občanov, po návrate získavajú pracovníci ŠtB dôležité údaje k práci rozviedky i kontra-rozviedky ČSSR a opačne.

V záujme skvalitnenia ochrany našich občanov vycestúvajúcich do kapitalistických štátov - hlavne osôb podľa čl. 4 RMV č. 43/1965 boli vydané organizačné pokyny. Ich cieľom je ujednotenie postupu pred i po obrannom pohovore, skvalitnenie obranných pohovorov čo do obsahu a diferencovaného prístupu k občanom

Nedostatky sa v priebehu roka prejavili ešte vo formálnom a nediferencovanom prístupe k občanom podľa postavenia v zamestnaní, bydliska, vzťahov do zahraničia a pod. i podľa charakteru cesty. Tieto nedostatky sa odstraňujú vydanými organizačnými pokynmi a ich výsledok sa prejavuje kladne.

Okrem prevádzania obranných pohovorov pracovníkmi ŠtB sme za účelom zamedzenia emigrácii, k ochrane štátneho a hospodárskeho tajomstva, viedli príslušných vedúcich pracovníkov v inštitúciach a závodoch k tomu, aby títo prevádzali pohovory s osobami alebo previedli opatrenia, aby osoba nevycestovala. Táto forma sa osvedčila, no nie všade bola prijatá s pochopením u všetkých vedúcich pracovníkov.

Taktiež za horeuvedeným účelom boli zverejnené v tlači a v rozhlase poznatky o pomeroch v utečeneckých táboroch, činnosti rozvedok na uprchlíkov atď., ktoré boli získané od navrátilcov KLEINA, KRIŽALKOVIČA a KÖVERA.

Previedli sme rozbor emigrovaných osôb z hľadiska či nebolo možné zabrániť emigrácii. Zistilo sa, že osoby v drvitej väčšine sa so svojim úmyslom emigrovať nezdôveria nikomu, ani nerobia opatrenia, ktoré by naznačovali úmysel emigrovať a preto nebolo možné ani preventívne zasiahnuť. Emigrovalo 5 osôb, ktorým v emigrácii sa dalo zabrániť, keby boli operatívni pracovníci a pracovníci PaV lepšie pracovali a keby neboli rušivé intervencie. Časť osôb sa rozhodla emigrovať až keď bola v zahraničí. Tak isto o emigrácii sa najviac dozvedáme vtedy, keď títo napíšu, že emigrovali a príbuzní nám to oznámia, ak nie, tak ani nevieme či osoba emigrovala, lebo veľa občanov má trvalé doložky do MĽR a BĽR, môže cestovať tranzitom cez Juhosláviiu a z Juhoslávii sa dostanú do kapitalistických štátov.

V mesiaci januári 1967 boli Správou ŠtB organizované aktivity s pracovníkmi oddelení zvláštnych útvarov v Košiciach, Poprade a Michalovciach. Na týchto aktívoch hovorili pracovníci ŠtB k ochrane štátneho a služobného tajomstva, k ochrane osôb, čo vycestúvajú do kapitalistických štátov, hlavne nositeľov štátneho tajomstva. Bolo vhodným spôsobom poukázané na metódy práce rozvedok a organizácií pri získavaní, kompromitovaní našich občanov v zahraničí, aby už oni mohli preventívne na osoby, ktoré cestujú do kapitalistických štátov pôsobiť.

V jarných mesiacoch poriadal KV KSS - oddelenie ĽM preškolenie funkcionárov i radových členov ĽM v celom kraji v trojdenných kurzoch. V každom kurze boli vyhradené 3 - 4 hodiny Správe ŠtB, ktorá ich využila k tomu, že formou prednášky rozoberala vplyvy ideologickej diverzie a ako zabrániť tomu, aby ideologická diverzia nevplývala negatívne na našich občanov. Členovia ĽM sa veľmi pochválne o tejto informácii vyjadrovali a hovorili, že im to veľmi pomôže na ich pracoviskách pre ovplyvňovanie spoluzamestnancov.

Aby sa zabránilo negatívnemu vplyvu na našich občanov, bolo vyradených 20 poštových zásielok v styku vnútornom a 102 v styku zahraničnom. Išlo väčšinou o zásielky náboženskej literatúry alebo ktorých obsah bol štvavý, hanobiaci naše štátne zriadenie.

c) Agentúrno-operatívne rozpracúvanie:

Agentúrno-operatívne rozpracúvanie smerovalo v danom zameraní kontrarozviedky t.j. na odkrývanie činnosti nepriateľských rozviadok a odkrývanie nepriateľských elementov na našom území. Možno povedať, že väčšia pozornosť i viac práce bolo venovanej na odkrytie činnosti rozviadok, ale výslednosť - keď porovnáme podľa výsledkov vyšetrovaných prípadov a výkazu pohybu zväzkov (priložených v prílohe) - je väčšia po domácej báze a to i oproti minulému roku. Oproti minulému roku zvýšila sa verbálna trestná činnosť (poburovanie, hanobenie atď.) a v jednom prípade bolo zistené vyzvedačstvo. Boli získané poznatky i o činnosti kapitalistických rozviadok, tieto nie sú však v takom štádiu overenia a dokumentácie, že by mohli byť realizované.

V priebehu roku sa pracovalo na týchto vybraných akciach:

Po línii rozviedky USA:

"KAZIMÍR" - rozpracúvaný náš uprchlík FEDOR, ktorý sa t.č. nachádza v NSR, pracuje u USA armády. Doposiaľ zistené, že pri styku s našim občanom vyťažoval len na veci z oblasti ČSD, vodil ho po objektoch USA armády, mal požiadavky na získanie ďalších poznatkov o ČSD.

- "HUTNÍK" - je preverovaná činnosť Ing. WEBERA z VSŽ Košice z dôvodov, že sa telefonicky napájal na vojenského atašé veľvyslanectva USA v Prahe a tiež osobne sa mal stretnúť s pracovníkom amerického veľvyslanectva v Prahe FORDOM. Mimo toho náš občan CHARVAT, ktorý je rodákom z tej istej dediny ako objekt WEBER pri svojej ceste v Rakúsku navštívil so svojim bratom - emigrantom z ČSSR americké veľvyslanectvo vo Viedni, kde medzi iným boli vyťažovaní na vhodné typy pre rozvedku USA, pričom brat nášho občana CHARVATA uviedol svojho priateľa Inf. WEBERA.
- "KLIN" - Je rozpracúvaný Dr. KLEMA, závodný lekár VSS Košice z podozrenia, že je na jednostrannom rádiovom spojení s rozvedkou USA. Prevádzanými opatreniami bolo ustanovené, že Dr. KLEMA má prostriedky (rádio) pre jednostranné spojenie. Ďalej kontrolou objektu v čase vysielania rádiocentrály z NSR bolo zistené, že dosť často sa zdržiava doma i na svojom pracovisku, kde má podmienky počúvania relácie.
- Po línii rozvedky BND:

- "KOMINÁR" - náš uprchlík KORENCSÁK, t.č. v NSR podozrivý, že pracuje pre BND, sprostredkoval kontakt nášho TS s rozvedkou BND, ktorá ho získavala k spolupráci.
- "KOLÍN" - KOLESÁR - osoba nemeckej národnosti, odsunutý od nás v roku 1946, t.č. v NSR. V roku 1966 pri návšteve v ČSSR získaval nášho TS k spolupráci. Lákal do NSR spolupracovníka. Od tohto obdobia sa odmlčal a zdôvodňuje to spolupracovníkovi nemocou.
- "FERLACH" - rozpracúvaný vízový cudzinec FATSCHKE z NSR. Menovaný dochádza do oblasti Vysokých Tatier a kontaktuje osoby zamestnané vo vojenskom priestore Javorina. Kontaktované osoby majú znalosti o vojenskom priestore a o tom, čo sa tam prevádza.
- "VRANA" - náš uprchlík KAŇA t.č. v NSR súvisí s akciou "KOMINÁR", bral účasť na vyťažovaní a získavaní nášho TS k spolupráci.

Po nelegáloch:

"NÁMORNÍK"

- rozpracúvaný GUSTAVSSON zo Švédska, ktorý sa nachádzal v našom kraji a je podozrenie, že ide o nelegála. Zistili sa u neho písomnosti nesúce ako by korbón, tabuľku s čírnymi znakmi, adresy osôb z SSSR, ktoré pracujú v uránovom priemysle. Zamestnaný bol u ČSD v Spišskej Novej Vsi ako rušňovodič. Odišiel pracovať do Prahy.

"ADVOKÁT"

- rozpracúvaný náš uprchlík ONUFREJ z Prešova. V minulosti prišla zpráva, že zahynul v Paríži. Je však podozrenie, že to nie je pravda. V Prahe je väznený istý NOVÁK a tri osoby nám podľa fotografií potvrdzujú, že NOVÁK je vlastne ONUFREJ. Prevádza sa overovanie.

Po vnútorných problematikách:

"KANÁL"

- Je rozpracúvaný býv. gr.kat. farár DUBJAK zo Strážskeho z dôvodov, že je cirkevnou emigráciou vo Vatikáne typovaný za biskupa v prípade obnovy gr.kat. cirkvi. Objekt udržiava styky na Vatikáne, na profesora LACKU a POLČINA, pracovníka vatikánskeho rozhlasu.

"ADAM"

- Prevádza sa dokumentácia trestnej činnosti nášho býv. TS ĎURIŠINA pre ohrozenie záujmov republiky v zahraničí. Proti menovanému bolo zahájené trestné stíhanie pre vyššie uvedenú trestnú činnosť ku ktorej sa doznal. Dokumentáciu prevádza vyšetrovací odbor ŠtB Košice.

"MISÁL"

- Dokumentovaná činnosť rím.kat. biskupa POBOŽNÉHO z Rožňavy. Ide o aktivizáciu náboženského života s dožadovaním sa obnovy reholí, vyučovania náboženstva na školách a vydávania náboženskej literatúry. Z pozície svojej funkcie silne vplýva na jednotlivých knazov rožňavskej diecézy.

"METÓD"

- V akcii je rozpracúvaný profesor LACKO, t.č. pôsobiaci ako profesor teológie vo Vatikáne. LACKO udržiava styky s mnohými býv. gr.kat. knazmi, pôsobí na nich, aby sa domáhali u štátnych orgánov obnovy gr.kat. cirkvi. Vyťažuje našich občanov v zahraničí na činnosť v ČSSR. Zasiela k nám rôznú literatúru aj finančné prostriedky. Činnosť profesora LACKU je v podstate dokumentovaná.

- "VEDA" - V skupinovom zväzku sú rozpracúvané osoby z radov ukrajinskej inteligencie v Prešove z podozrenia z ukrajinského nacionalizmu. Doposiaľ je potvrdené, že majú spojenie na ukrajinských nacionalistov v Kijeve a Lvove, odkiaľ odštávajú materiály s protisovietskym zameraním, tieto rozširujú medzi sebou a odosielajú do NSR.
- "VIEDENŤ" - Prevádzajú sa opatrenia k židovským organizáciám SOCHNUT a HIAS vo Viedni, ktoré podľa poznatkov sa zaoberajú emigráciou osôb židovského pôvodu do kapitalistického zahraničia. Chceme do týchto preniknúť agentom "DOM".
- "SLOBODA" - Hľadaný neznámy pisateľ letákov, v ktorých sa domáha spravodlivejšieho riešenia národnostnej otázky, ako aj väčších práv slovenských národných orgánov. Letáky boli rozoslané 13 inštitúciám ako čs. rozhlasu, televízii, Svazu slovenských novinárov, spisovateľov a pod.
- "TRAKCIA" - Je hľadaný neznámy pisateľ anonymného dopisu z radov zamestnancov Lokomotívneho depa Košice. Neznámy pisateľ sa vyhráža náčelníkovi depa, že keď nezjedná nápravu pri umiestňovaní rušnovodičov, budú poškodzovať lokomotívy sypaním piesku a používaním nesprávnych olejov na mazanie.
- "ANTON" - Rozpracúvaný ANTAL, zamestnanec vo Svite. Menovaný sa pripravoval na útek do kapitalistického zahraničia. Vyzvedal štátne tajomstvo zvláštnej dôležitosti (raketové základne, letiská), aby to mohol prezradiť v kapitalistickom zahraničí. Mal záujem získať zbrane, t.č. v štádiu vyšetrovania.
- "ZLOČINEC" - Dokumentovaná trestná činnosť PORACKÉHO z doby II. svetovej vojny, kedy ako vojak maďarskej armády bral účasť pri vraždení juhoslovanských a sovietskych občanov. Prípád je v štádiu vyšetrovania.

V priebehu roku vznikli tieto najdôležitejšie akcie a signály:

Po rozviedke USA;

"HUTNÍK".

Po rozviedke BND:

"FERLACH".

Po nelegáloch:

"ADVOKÁT".

Po vnútorných problematikách:

"ADAM", "VEDA", "KANÁL", "METÓD", "ZLOČINEC", "SLOBODA", "TRAKCIA" a "ANTON".

Venovala sa pozornosť koncepčnému zameraniu a jeho realizácii proti jednotlivým rozviadkam. Výsledky možno hodnotiť kladne.

Hlavná správa ŠtB - VI. správa zistila, že vysielanie centráľ USA rozviadky pre svoju agentúru je v 9 prípadoch najlepšie počuteľné v niektorých oblastiach Východoslovenského kraja. Rozhodli sme sa preveriť či vo Východoslovenskom kraji nie sú osoby na jednostrannom spojení s USA rozviadkou. Akcia dostala pomenovanie "VYSIELAČ". Používali sme metódu vylučovaciau. Bolo preskúmaných 830 osôb, ktoré boli v NSR v minulých rokoch z hľadiska, či by prichádzali do úvahy pre USA rozviadku. Z tohto počtu vybralo sa 27 prípadov u ktorých bola prevedená základná previerka, či sú na jednostrannom spojení. Doposiaľ bolo preverených 13 osôb a zistené, že na jednostrannom spojení nie sú. T.č. preverujú sa následovné prípady z danej akcie:

"KLIN", "PATALÓG", "MECHANIK", "RUDO", "GORAL", "LEKÁR", "JANO", "VILIAM", "LÁSKA", "ZÁPAD", "MILAN". K ďalšiemu prevereniu ostávajú ešte 3 osoby.

V mesiaci februári bol prevedený podrobný rozbor vo vyhľadávacej činnosti po BND (akcia N-60). Boli prevedené opatrenia k základnej previerke 106 osôb, ktoré vycestovali v minulých rokoch do NSR. Po celoštátnej porade v Prahe bol tento rozbor prehíbený z hľadísk uvedených v Metodickom návode a pokynoch pre postup pri vyhľadávaní a rozpracúvaní agentov BND v rámci akcie N-60. Náčelníkom Správy ŠtB boli vydané metodické pokyny k zabezpečeniu plnenia tohto úkolu.

V zmysle záverov z rozboru boli uložené opatrenia prevádzané s následujúcou výslednosťou:

a) V spolupráci s OVKR boli vo Východoslovenskom kraji stanovené dôležité vojenské objekty a objekty ekonomické, ku ktorým už boli zistené poznatky o záujmoch BND, alebo je predpoklad z hľadiska ich dôležitosti, že o tieto objekty bude rozviedny záujem prejavovaný. Tým sa vyčlenili predpokladané priestory rozviedneho záujmu, ako aj kontrarozviednej pôsobnosti pre vyhľadávaciu činnosť pracovníkov Správy ŠtB a VKR. V súlade s tým v rámci celého kraja boli zaevidované všetky osoby, vrátane spolupracovníkov ŠtB, ktoré od roku 1957 vycestovali na súkromné a iné návštevy do NSR, zvlášť do priestorov pôsobnosti úradovní BND v troch spolkových oblastiach a to Bavorska, Hessenska a Baden-Wütenberska, ako aj osoby, ktoré do týchto priestorov sa vysťahovali natrvalo. V celkovom počte ide o 2040 osôb nemeckého pôvodu navštevujúcich NSR a o 32 osôb, ktoré trvalo vysťahovali sa do NSR. Súčasne bolo podchytených 241 vizových cudzincov z NSR, ktorí dochádzajú do ČSSR na návštevy osôb, ktoré vycestujú do NSR. Do I. kategórie bolo začlenených 738 osôb s tým, že podliehajú previerke podľa zásad akcie N-60. Do II. kategórie bolo začlenených 920 osôb s tým, že k ich previerke sa pristúpi pri vzniku poznatku signalizujúceho nepriateľskú činnosť.

Z I. kategórie k aktívnemu rozpracovaniu a previerke bolo vytypované celkom 76 osôb v rámci celého kraja, na ktoré boli vypracované dotazníky, postavené plány opatrení a pristúpilo sa k ich rozpracovaniu.

- b) Doposiaľ je zaevidovaných celkom 17 poznatkov signalizujúcich styk našich občanov so zpravodajskými orgánmi na území NSR. Poznanky boli získané od spolupracovníkov ŠtB alebo od osôb, ktoré to pri vyťažovaní operatívnym pracovníkom sami oznámili. Niektoré poznatky signalizujúce styk s BND boli vcelku vyjasnené, avšak určitá časť vyžaduje ich hlbšiu previerku.
- c) Boli prehodnotené všetky prípady, v ktorých bolo rozpracovanie vedené pre podozrenie zo špionáže v prospech BND. Záver prehodnotenia ukázal, že v prípadoch "KOMINÁR" a "KONTROLÓR" je predpoklad odhalenia činnosti agentúry BND.
- d) Do I. kategórie bolo podchytených 38 spolupracovníkov ŠtB, ktorí uskutočňujú cesty do NSR. Prehodnotením týchto ciest bolo zistené, že až na niekoľko spolupracovníkov, prevážna časť neprešla v minulosti príslušnou previerkou v súvislosti s ich cestami do NSR, v dôsledku čoho pristúpilo sa k ich previerke.

K jednotlivým osobám je zaistená kontrola PK z hľadiska previerky prípadného spojenia s BND cestou PK.

Z doposiaľ prevádzaných opatrení na výslednosť operatívnej práce neprejavila výraznejšie až na niekoľko získaných poznatkov signalizujúcich, že previerka vytypovaných osôb je aktuálna a že podozrenie je u uvedených osôb, že môže ísť o styk s BND.

Pre zabezpečenie previerky všetkých osôb I. kategórie bola vymedzená pôsobnosť a zodpovednosť ako pre 2. oddelenie, tak pre 4., 5. a 7. oddelenie, ako aj pre príslušné oddelenia ŠtB a VKR.

Akcia "TRANSPORT" - je sledované kódové spojenie našich občanov s BND rozvedkou vo forme odosielania pohľadníc. Počnúc dňom 1. 6. 1967 do 1. 12. 1967 bolo celkom zachytených a kontrolovaných 296 pohľadníc odosielaných do záujmových oblastí v NSR a to Hessensko, Bad-Wütenbersko, Bavorsko. Z uvedenej počtu bolo 48 pohľadníc zaujímavých. V deň prechodu vojenských transportov cez Východoslovenský kraj bolo odoslaných 27 pohľadníc jednorázove. Pri skúmaní bolo zistené, že pri ďalších prepravách neboli pohľadnice odosielané. V súvislosti s akciou "TRANSPORT" boli ustálené všetky osoby z radov železničných zamestnancov, ktorí boli na súkromnej návšteve v NSR od roku 1958.

V snahe rýchlejšie overiť, či rozvedka BND používa so svojou agentúrou na našom území uvedenej formy spojenia, prehíbili sme naše opatrenia v nasledujúcom:

- od všetkých osôb, ktoré sú zamestnané u ČSD alebo majú dotyk na ČSD a dochádzajú do NSR budú zobraté rukopisy a dané na odbor techniky pre porovnanie písma a zisťovanie pisateľov pohľadníc;
- pred predchádzaním transportov budú upozorňované príslušné oddelenia ŠtB, cez ktorých územie bude transport prechádzať, aby venovali pozornosť horeuvedenej kategórii osôb. Oddelenia ŠtB majú zoznamy uvedených osôb.

Doposiaľ bolo preverených v súvislosti s tým, že poslali z kooperatívneho hľadiska zaujímavé pohľadnice do NSR 19 osôb, z ktorých určité podozrenie je u osoby

ORLOVSKÝ Ján - rušňovodič z depa Margecany odoslal dňa 21. 8. 1967 pohľadnicu, t. j. v deň kedy bola prevedená výkladka vojenského transportu v železničnej stanici Spišská Nová Ves. Previerkou bolo zistené, že menovaný v ten deň bol v službe v turnuse Červená Skala - Ľadová Jaskyňa, obrat 2 x a skončil dňa 22.8.1967.

Koncom roku 1966 bol prevedený analytický rozbor ciest diplomatov po Východoslovenskom kraji. Rozborom bolo zistené, kde najčastejšie zastavujú a o ktoré objekty ekonomického a vojenského charakteru javia záujem. Začiatkom roku 1967 bol spracovaný operatívny plán kontroly a dokumentácie záujmov diplomatov v prípade ich ciest vo Východoslovenskom kraji. Boli vybudované pevné stanovišťa pre sledovanie na tých miestach, odkiaľ oni prejavovali záujem o ekonomické a vojenské objekty. Ďalej po trasách bola dobudovaná dôverná sieť sledovania ich pohybu a zisťovania ich záujmu.

Podľa tohto plánu boli sledovaní anglickí, kanadskí, francúzski diplomati v priebehu roku 1967 i niektorí zaujímaví vízoví cudzinci.

Tým, že sa upustilo v týchto prípadoch od klasického sledovania, resp. klasické sledovanie bolo kombinované so základným sledovaním, podarilo sa nám lepšie overiť záujem diplomatov, hlavne anglických. Takáto forma sa plne osvedčila.

Zpravodajské hry s rozvedkami sme nerozohrali. Pripravili sme však podmienky na ich rozohratie a to v akcii "KAZIMÍR" s USA rozvedkou a s TS "CHEMIK" z Chemka Strážske s rozvedkou BND.

Na čo sa sústreďuje záujem vízových cudzincov, je uvedené v predchádzajúcej časti zprávy. V priebehu tohto roku znova sa potvrdilo, že v práci na vízových cudzincoch je nutná rýchlosť v rozpracovaní a toku informácií, zvlášť u tých vízových cudzincov, ktorí prídu na naše územie len na niekoľko dní, resp. prechádzajú našim územím tranzitom. Dajú sa robiť vhodné operatívne opatrenia ak vopred zistíme, že vízoví cudzinci k nám prídu (krajania) alebo objednávajú si ubytovanie cestou cestovných kancelárií.

Pri práci po vízových cudzincoch sme v tomto roku prevádzali opatrenia k zlepšeniu práce stanovením kategórii osôb z radov vízových cudzincov, podľa návrhu linijných a objektových oddelení, ale nedôslednou kontrolou zo strany náčelníkov prevedené opatrenia nemali predpokladaný účinok. Toto sme napravili tým, že vízové oddelenie zodpovedá plne za rozpracovanie vízových cudzincov a len rozhodnutím vedenia odboru môže byť niektorý vízový cudzinec daný na rozpracovanie inému oddeleniu. Tak isto vo vzťahu k ekonomickým a vojenským objektom bude sa robiť na všetkých vízových cudzincoch a kategórie ostávajú len vo vzťahu poradia práce na nich v prípade, že vízových cudzincov dôjde viac a nebude možné na všetkých pracovať.

Trestná činnosť zbytkov domáceho nepriateľa prejavovala sa najviac verbálnymi trestnými činmi. Nemáme však zistené, že by bola prevádzaná na popud vonkajšieho nepriateľa. Jedine po problematike cirkvi a individuálnych tendencií ukrajinských nacionalistov bola prevádzaná na popud zo zahraničia. Je zaznamenaný vplyv niektorých osôb z Vatikánu - slovenskej emigrácie a v prípade obnovy gr.kat. cirkvi vplyv emigranta LACKU z Vatikánu a priemyselníka ROMANA z Kanady, ktorí dávali inštrukcie býv. gr.kat. farárom ako treba za obnovu býv. gr.kat. cirkvi pracovať. Dostávali pokyny, aby využívali legálnych, ale pritom masových foriem tlaku na verejných činiteľov, niektoré osoby dostali k tomu aj finančnú podporu. Získavajú si na svoju stranu predstaviteľov obce. Využívajú rôznych tradičných udalostí ako svadby, krstiny a iné, ktorým dávajú cirkevný lesk. Na druhej strane však všetmi usilovne pracujú cestou rodičov, najmä žien na získanie mládeže pre cirkev. V tomto prípade sa zvlášť aktívne prejavujú mladí kňazi. Pokiaľ ide o zahraničie je snaha pašovať do nášho kraja náboženskú literatúru, v mnohých prípadoch aj so slovenským nacionalistickým zameraním. Tejto literatúry využívajú niektorí reakční kňazi a vystupujú s požiadavkami slobody cirkevnej tlače, zavedenia povinnej výuky náboženstva na školách, obnovenia rehól a pod.

V problematike ukrajinských nacionalistov sú zaznamenané kontakty niektorých literárnych pracovníkov z Prešova na NSR. Zároveň sú získané poznatky, že ako literárni pracovníci z Prešova, tak aj niektoré osoby zaoberajúce sa touto činnosťou v NSR, Kijeve a Ľvove, vytvárajú podmienky pre "spoľahlivé prenášania materiálov navzájom". Táto činnosť je u nás rozpracúvaná v objektovom zväzku pod názvom akcia "VEDA".

Vzhľadom na prehodnotenie operatívnej situácie, začiatkom roku 1967 bolo prikročené k spracovaniu plánov ochrany jednotlivých vyhradených vojenských objektov. Plány boli spracované za spoluúčasti orgánov ŠtB podľa územnej zodpovednosti a orgánov VKR. V zásade sa pristúpilo k upresneniu osobnej zodpovednosti za jednotlivé úseky ochrany tak, že za prevádzanie opatrení k zabráneniu prenikania diplomatov zodpovedá 1. oddelenie II. odboru, za opatrenia k vízovým cudzincom 3. oddelenie, za osoby v blízkosti vojenských objektov preverovaných v akcii N-60 2. oddelenie II. odboru Správy ŠtB. Niektoré plány opatrení a ich využitie sú totožné s opatreniami na sledovanie diplomatov a vízových cudzincov v blízkosti vojenských objektov cestou pasívneho sledovania, hliadok a lečiek VKR, aktívneho sledovania atď.

Zistené poznatky k pravdepodobnému prenikaniu boli u vízových cudzincov FATSCHKA z NSR, JOÄSCHEKA z NSR, KLUTHA a spol. z NSR, k vízovému cudzincovi FERYANCEOVI z USA, k vízovému cudzincovi KAPITANÍKOVI z Kanady a k vízovému cudzincovi NAEFOVI zo Švajčiarska.

Súčinnosť s orgánmi VKR pri ochrane vojenských objektov sa oproti minulosti podstatne zlepšila. O každom záujme zo strany nepriateľských rozviadok, vízových cudzincov, alebo vnútorných nepriateľov sú ihneď informovaní. Tak isto oni informujú kontrarozviadku. Na niektorých akciách sa robí spoločne.

Vedenie Správy ŠtB začiatkom roku 1967 urobilo rozbor ekonomických objektov, ich dôležitosť pre obranu a socialis-

tickú výstavbu štátu vo Východoslovenskom kraji. Na kontrolu a rozpracovku po línii Štátnej bezpečnosti v našom kraji boli vyčlenené tieto objekty:

- Vihorlat n.p. Snina, okres Humenné,
- Chemko n.p. Strážske, okres Michalovce,
- Turčianske strojárne n.p. závod Strojárň Pracovce, okres Spišská Nová Ves,
- Závody priemyselovej automatizácie n.p. Praha, závod DUKLA Prešov, okres Prešov,
- Východoslovenské železiarne n.p. Košice, okres Košice,
- Výskumný ústav chemických vlakien Svit, okres Poprad,
- Východoslovenské celulóžky a papierne n.p. Hencovce, okres Michalovce,
- Geologický prieskum uránového priemyslu n.p. Příbram, závod IX. Novoveská Huta,
- IMUNA n.p. Šarišské Michaľany, okres Prešov,
- ČSD - Východná dráha, prevádzkový oddiel Košice, okres Košice, hlavný ťah od Čiernej nad Tisou po Štrbu,
- Benzina, n.p. závod Ropovod PS-1 Budkovce, okres Michalovce,
- Benzina, n.p. závod Ropovod PS-2 Budulov, okres Košice.

Na uvedené objekty boli spracované reálne agentúrno-operatívne plány ochrany objektov zvnútra i zvonka. Plány obsahujú: rozbor obsahu štátneho tajomstva, záujem nepriateľa o objekt a výrobu, zraniteľné miesta, závadové osoby majúce vzťah na kapitalistické zahraničie, naše opatrenia na ochranu štátneho a hospodárskeho tajomstva voči jednotlivým osobám a pod. Tento plán sleduje ochranu štátneho tajomstva pred nepovolánymi osobami, zisťovanie kanálov úniku štátneho tajomstva, predchádza úniku štátneho tajomstva i hospodárskeho tajomstva, prevádza preventívno-výchovné opatrenia atď. Pracovníkmi ŠtB boli robené rôzne opatrenia k ochrane štátneho a hospodárskeho tajomstva ako obranné pohovory, previerky osôb, zamedzenie cesty, kontrola obchodných zástupcov, montérov, diplomatov, aktív, tlač, účasť pracovníkov ŠtB na školeniach vedúcich pracovníkov, na ktorých vysvetľovali zásady bdelosti a ostražitosťi, denné a nočné kontroly, individuálne inštruktáže a praktická pomoc.

V tomto roku v kapitalistickom zahraničí z nášho kraja bolo 184 osôb - nositeľov štátneho tajomstva. Z vyčlenených ekonomických objektov bolo 48 nositeľov štátneho tajomstva. Z uvedeného počtu nositeľov štátneho tajomstva nikto neemigroval. Neboli zistené žiadne poznatky o úniku štátneho alebo hospodárskeho tajomstva. Sú však ojedinelé prípady, že nositeľ štátneho tajomstva píše známym do kapitalistického zahraničia, že on sa von nedostane preto, pretože pracuje na utajovaných skutočnostiach.

Ďalším hlavným zameraním pracovníkov ŠtB pri kontrole a dodržiavaní zoznamov utajovaných skutočností v zmysle vládneho uznesenia č. 498/64 bolo viesť pracovníkov ZO, aby utajované skutočnosti boli spracúvané len na podklade týchto zoznamov. V priebehu previerok bolo zistené, že stav utajovaných skutočností sa značne znížil takmer na všetkých podnikoch a organizáciach o jednu tretinu. Konkrétne možno uviesť tieto príklady:

- Vsl. KNV v roku 1965 bolo zaevidovaných 310 prísne tajných spisov,
v roku 1966 - 186 prísne tajných spisov,
v roku 1967 už len 94 prísne tajných spisov.
- ONV v Košiciach v roku 1965 bolo zaevidovaných 111 prísne tajných spisov,
v roku 1966 - 73 prísne tajných spisov,
v roku 1967 už len 28 prísne tajných spisov.
- VSS v Košiciach v roku 1966 bolo zaevidovaných 250 prísne tajných spisov,
v roku 1967 už len 30 prísne tajných spisov.

V priebehu roku 1967 k ochrane štátneho a hospodárskeho tajomstva boli prevedené aktívy s vedúcimi pracovníkmi ZO a ZÚ.

Ďalej bolo prevedených 15 previerok zoznamov utajovaných skutočností, 27 previerok zoznamov funkcií pre styk so štátnym tajomstvom, 36 denných námatkových previerok, 28 previerok po zamestnaní, 6 previerok vývojových a výskumných prác, 4 previerky projektu "REPUBLIKA", 18 hĺbkových previerok. Vo Východoslovenských novinách bol uverejnený článok k ochrane štátneho tajomstva.

Plnením uznesenia vlády č. 498/64 a smerníc MV k tomu-
to vydaných sa v priebehu tohto roku dvakrát zaoberal štáb
náčelníka KS SNB a jedenkrát komisia obrany pri Vsl.KV KSS
Košice. Hodnotili situáciu po ochrane štátneho tajomstva klad-
ne.

V priebehu roku 1967 došlo vo vyčlenených ekonomických
objektoch k týmto haváriam:

- Dňa 31. 1. 1967 došlo k výbuchu v n.p. Chemko Strážske,
okres Michalovce na cechu 1, prevádzke 06 pri sušení
hexogénu. Vznietilo sa a vybuchlo 8700 kg hexogénu. Vý-
buchom boli zdemolované a zničené dva objekt-y a 2 oso-
by usmrtené.

Havarijná komisia predpokladala, že výbuch zapríčinila
pravdepodobne činnosť obsluhy - vyklapanie suchého pro-
duktu z taciiek do vriec. Zo strany SNB príčiny výbuchu
vyšetroval odbor vyšetrovania VB Košice za pomoci pra-
covníkov Správy ŠtB a OŠtB Michalovce. Boli získané
poznatky, že balenie suchého výrobku H-5 v čase výbu-
chu bolo prevádzané do polyetylenových a jutových vriec,
ktoré sa podľa predpisov o pytlovaní hexogénu nemajú
používať. Ďalej bolo zistené, že nebohý Michal ROSKOŠ
v deň havárie na nočnej smene si zapožičal železný sto-
jan na sáčkovanie hexogénu z objektu 01, na ktorom sa
sáčkoval predtým chempor. Výbuch mohol nastať v dôsled-
ku použitia železného stojanu na sáčkovanie hexogénu.
Neboli získané poznatky, ktoré by nasvedčovali, že vý-
buch bol zapríčinený úmyselne.

- Začiatkom roku 1967 došlo k vyhoreniu kyslíkového turbo-
kompresoru v kyslíkárni VSŽ Košice, čím boli zapríčinené
škody cca 600 000,- Kčs. Preverovacia komisia, ako aj
súdny znalec jednoznačne konštatovali, že k požiaru tur-
bokompresoru došlo v dôsledku konštrukčných nedostatkov,
o čom bol vyhotovený znalecký posúdok. Poznatky ziste-
né vyšetrovaním a znalcami boli odstúpené pracovníkom
12. odboru II. správy HS-ŠtB Praha, ktorí na základe tých-
to prevádzajú príslušné opatrenia k výrobnému podniku
ČKD Praha,
- Dňa 9. 6. 1967 došlo k zrážke vlakov ČSD pri železničnej
starici Haniska, okres Košice na trati Plešivec - Koši-
ce. Pri nehode bolo usmrtených 7 osôb. Nehodu zapríči-
nili: Július ORAVEC - dozorca výhybiiek, František SUCHÝ -
výhybkár, Vincent KLEIN - výhybkár. Menovaní boli odsú-
dení Okresným súdom v Košiciach.
- Dňa 4. 8. 1967 došlo na oceliarni VSŽ Košice k havárii -
vyliatiu celého obsahu tekutej ocele z konventora
v množstve 110 ton a k úrazu popálením troch pracovníkov,
z ktorých jeden zraneniu podľahol. Príčina havárie zatiaľ

nie je známa. Znalci a odborníci zatiaľ posudky nespracovali. Podľa doterajších poznatkov k havárii malo dôjsť preto, že zlyhalo ovládacie zariadenie konvertora, nefungovali brzdy. Máme poznatky, ktoré nie sú preverené, že k havárii došlo preto, lebo hlavný operátor ALMAŠI nechal obsluhovať zariadenie pomocníkom KAŇUKOM, ktorý z neznalosti mal haváriu zapríčiniť.

- Dňa 9. 9. 1967 vznikol požiar v závode Prakovce, okres Spišská Nová Ves. Vzniklá škoda zapríčinená požiarom je 35 miliónov korún. Pri lokalizovaní požiaru boli 2 osoby ťažko a 4 osoby ľahšie zranené. Doterajším šetrením sa ukazuje, že požiar vznikol samozvietením plynov na posúvnom vozíku. Tento vozík obsluhuje osoba, ktorá v dobe okupácie bola v SS. Nie je však to doposiaľ dokázané.

Ani v jednom prípade neboli zistené náznaky sabotážnej resp. záškodníckej trestnej činnosti. Podľa doterajšieho stavu zistenia uvedené havárie boli spôsobené nebalosťou alebo technickými závadami. Všetky tieto prípady boli a sú vyšetrované v úzkej súčinnosti pracovníkmi VB a ŠtB.

Výsledky dosiahnuté v boji proti ideologickej diverzii, zvlášť v oblasti vedy, kultúry, mládeže boli dosiahnuté dobré. Potvrďuje to taký fakt, že vo Východoslovenskom kraji nemáme a nemali sme takých vyhrotených situácií po týchto problematikách ako tomu bolo v Prahe. To nie je však zásluhou len orgánov bezpečnosti. Treba vidieť taký fakt, že na východnom Slovensku len v posledných rokoch začal prudký priemyselný rast, zvýšila sa zamestnanosť a tým i väčšia uspokojenosť obyvateľstva. Ďalej taký faktor, že na východnom Slovensku nemáme takých centrálnych vedeckých a kultúrnych inštitúcií, ktoré sú nositeľmi kladných, ale niekedy i nesprávnych protistranických tendencií a na konanie ktorých môže ďaleko viac vplývať zahraničný nepriateľ, lebo majú kontakty do kapitalistických štátov.

V súčasnej dobe v rámci Východoslovenského kraja nemáme také akcie alebo signály, ktoré by nasvedčovali existencii, počažne snahám o vytvorenie skupín alebo protištátnych organizácií z uvedených oblastí. Existujú však v radoch vedeckých, kultúrnych pracovníkov, inteligencie, vysokoškolskej mládeže jednotlivci, ktorí svojim vystupovaním či už na verejnosti alebo v úzkom kruhu osôb dostávajú sa do rozporov s líniou strany, resp. chcú riešiť niektoré problémy z protimarxistických pozícií. Toto ich jednanie je ovplyvnené:

- politickou a ekonomickou situáciou v našom štáte a chceli by tejto využiť v prospech seba,
- pod vplyvom ideologickej diverzie z kapitalistických štátov, ktorá k nám je donášaná vízovými cudzincami, resp. sú ovplyvňované pri cestách v zahraničí,
- jednaním a vystupovaním vedeckých, kultúrnych pracovníkov, inteligencie, vysokoškolskej mládeže v Prahe a v Bratislave, špecifický u nás negatívny vplyv má i činnosť takýchto pracovníkov z USSR.

Majú snahu využiť k tomu legálne organizácie a inštitúcie. Hlasia sa k hnutiu tzv. "nového pokolenia" pokrokovej inteligencie.

Na Filozofickej fakulte v Prešove asistent LIEBSKOVSKÝ, SKALSKÁ a VARGA využívajú k tomu ČSM. BAČA a spol. z Prešova (vedeckí pracovníci) chceme by k tomu využiť KSUPu. Niektorí študenti a inteligencia v Košiciach - Klub maďarskej mládeže chcú využiť tiež k týmto cieľom. Pracovníci AVV z Prahy legálnych kultúrnych stykov na Filozofickú fakultu v Prešove.

Naše kontrarozviedne opatrenia spočívajú v represívnej, ale hlavne v preventívno-výchovnej činnosti. O tom, ako to robíme a aká je výslednosť bolo ukázané v predchádzajúcich častiach zprávy, preto toto neuvádzam.

III. časť.

Hodnotenie úrovne operatívnych síl a prostriedkov.

1.) Práca s agentúrou:

Najlepšie výsledky pomocou agentúry boli dosiahnuté po problematike cirkvi, ukrajinského nacionalizmu, pri odhaľovaní verbálnych trestných činov. Slabšie výsledky boli dosiahnuté pomocou tajných spolupracovníkov pri odkrývaní činnosti rozviedok. Príčiny spočívajú v nasledovnom:

V posledných rokoch bol zaznamenaný stály pokles siete spolupracovníkov i pokles v získavaní zprávy od tajných spolupracovníkov ohľadne činnosti rozviedok i zvyškov domáceho nepriateľa. Jednostranné previerky a opatrenia neprinášali zlep-

šenie v práci s tajnými spolupracovníkmi. Preto v I. polroku 1967 sme previedli analytický rozbor siete z hľadiska jej vhodnosti, možnosti, spoľahlivosti a zároveň zisťovania poklesu aktivity v práci s agentúrou.

Rozbor ukázal, že daný stav bol a je zapríčinený objektívnymi a subjektívnymi príčinami-

Medzi objektívne príčiny patrí taká skutočnosť, že tajní spolupracovníci boli získavaní do problémov, ktorým štátna bezpečnosť po upresnení zamerania a vymadenia objektov záujmu prestala venovať pozornosť. I keď podstatná časť našich tajných spolupracovníkov sa nachádza v objektoch nášho záujmu, resp. predpokladaného záujmu nepriateľských rozviadok, ale z hľadiska dnešného zamerania kontrarozviadky len 15 % tajných spolupracovníkov môže plniť úlohy v uvedených objektoch. A i z týchto 15 % len nepatrná časť tajných spolupracovníkov udržiava styky s objektami nášho záujmu.

Ďalšou objektívnou príčinou je tá skutočnosť, že nesprávnym usmerňovaním v minulosti bolo budovanie siete pochopené ako cieľ agentúrno-operatívnej práce a nie ako vybudovanie si prostriedku na dosiahnutie cieľa. Orgánom i náčelníkom teda záležalo na počte (podľa toho boli hodnotení) tajných spolupracovníkov a nezáležalo na kvalite a na tom čo bude tajný spolupracovník robiť. Následkom tohto sa stala sieť len formálnou záležitosťou (pre hodnotenie orgána ale dôležitou) a či sme si to uvedomovali alebo nie, stal sa i formálny prístup k jej výberu, riadeniu, či to už zo strany operatívnych pracovníkov alebo náčelníkov.

Niekedy bola sieť tajných spolupracovníkov budovaná viackrát na kompromitujúcom materiáli, kde obyčajne vzťah riadiaceho orgána k tajnému spolupracovníkovi bol vo vzťahu pán - sluha. Tento vzťah nie je možné uplatňovať dnes, keď sieť je budovaná na základe dobrovoľnosti. Tajný spolupracovník potrebuje dnes solídne riadenie a treba povedať, že nie všetci operatívni pracovníci sú k tomu schopní a ďalej nedostatočne sme operatívnych pracovníkov k riadeniu takémuto vychovávali.

Nie poslednou objektívnou príčinou dnešného stavu v práci s agentúrou - hlavne v budovaní kvalitnej siete - je uvoľnenie demokratických prvkov v našej spoločnosti na jednej strane, na druhej strane v dôsledku jednotlivých udalostí i prevedených opatrení v ČSSRu mnohých občanov je nesprávny názor na prácu orgánov bezpečnosti. To dáva príčinu k tomu, že niektoré osoby, hoci sú vhodné, nechcú s nami spolupracovať. Veď za posledné tri roky sme mali 163 kandidátov na tajných spolupracovníkov, ale len 73 z tohto počtu sme k spolupráci získali. Väčšina kandidátov nám v priebehu styku povedala, že nechce mať so štátnou bezpečnosťou nič spoločného.

Subjektívne príčiny v dnešnom období spočívajú v nasledovnom:

- a) Nedostatočné pochopenie zmien podmienok, v ktorých môže rozviedka pracovať, lepšie povedané nepochopenie postavenia TS v súčasných podmienkach a tým i usmernenie tajných spolupracovníkov pri vyhľadávaní, rozpracúvaní, dokumentovaní trestnej činnosti, v preventívno-výchovnom pôsobení TS.
- b) Nedostatočné ovplyvňovanie procesu práce s tajnými spolupracovníkmi náčelníkmi všetkých stupňov pri výbere, riadení a výchove, ako i ukončovaní spolupráce s tajnými spolupracovníkmi.

V dôsledku týchto objektívnych a subjektívnych príčin je stále väčší ubytok tajných spolupracovníkov.

Na základe tohto previedli sme opatrenia na zastavenie tohto negatívneho procesu v práci s agentúrou a vytvárame vhodné podmienky pre dosiahnutie obratu ku kladnému vývoju v práci s agentúrou. Vyjasnili sme postavenie tajných spolupracovníkov v súčasných podmienkach vo vyhľadávacej činnosti, v rozpracúvaní a dokumentovaní prípadov, akcií, signálov, v preventívno-výchovnej činnosti, ako i previedli deľbu práce a zodpovednosti medzi náčelníkmi a operatívnymi pracovníkmi v procese výberu tajných spolupracovníkov, riadenia a výchovy.

V priebehu roka 1967 vycestovalo do kapitalistického zahraničia celkom 80 tajných spolupracovníkov. Z tohto počtu bolo využitých - ukolovaných 20 tajných spolupracovníkov.

Stav využitej agentúry pri cestách do kapitalistického zahraničia po jednotlivých problematikách je nasledovný:

TS "VERNÝ" - bol do akcie "VERNÝ", kde získal veľmi dobré poznatky k objektovi dr. LINCZENYIMU v Mníchove, tiež poznatky o jeho kontaktovaní istým "FILIPSOM", ktorý je pravdepodobne orgánom USA rozvedky.

- TS "PAXIB" - bol využitý do akcie "VEDA", získal hodnotné poznatky k ukrajinským nacionalistom v zahraničí - Mníchove a tiež k niektorým našim osobám v Prešove.

TS "DOM" - bol využitý do akcie "VIEDEN", získal ďalšie poznatky o činnosti organizácie SOCHNUT a HIAS vo Viedni.

Traja TS boli využívaní centrálou na Expo 67 v Kanade.

Desať TS bolo využitých k získavaniu poznatkov o činnosti profesora LACKU a ďalších kňazov - emigrantov vo Vatikáne.

TS "ADAM" - bol využitý do prípadu "OBNOVA". Ukázal sa ako neúprimný, navyše sám je do činnosti zainteresovaný a t.č. je v štádiu realizácie.

Štyria TS plnili úkoly v zahraničí po VTR a úkoly pre MNO-Generálny štáb.

V roku 1967 sa nám podarilo to, že pri cestách do kapitalistických štátov bola využívaná len tá agentúra, ktorá skutočne bola schopná a mala možnosti plniť tam určité dielčie úlohy. Tento jav hodnotíme kladne, lebo v minulosti bola snaha využívať každého TS pri jeho ceste do kapitalistických štátov bez ohľadu či tento mal alebo nemal možnosti plniť úlohy.

V priebehu roku emigrovali nám v kapitalistickom zahraničí dvaja TS. Tajný spolupracovník "ĎURO" bol na návšteve svojej rodiny v NSR spoločne so svojou manželkou a deťmi. Pod vply-

vom manželky ostal v NSR. O príčinách emigrácie písal riadiacemu operatívne pracovníkovi a overili sme to aj cestou našich osôb priamo v NSR. Vzhľadom na jeho vzťah k ČSSR, k riadiacemu orgánu, nepredpokladáme, že by bol niečo prezradil, naopak sú predpoklady jeho využitia.

TS "FELIX" bol v sieti od roku 1963. Emigroval v Taliansku s rodinou, kde bol vycestovaný za účelom turistiky. Motív emigrácie nie je nám doposiaľ známy. Nepracoval na konkrétnej akcii, ale môže prezradiť mená orgánov, formy styku, naše záujmy po vnútornej báze.

K spolupráci z radov vízových cudzincov sme nezískali ani jedného. Pracovalo sa na niektorých typoch, ale nedospe- lo to do štádia verbovky. V akcii "DRAB" je rozpracúvaná oso- ba vo Viedni s cieľom získania za tajného spolupracovníka na kompromitujúcom materiáli a preniknutia do židovských orga- nizácií vo Viedni - SOCHNUT a HIAS. V akcii "JAZDEC" je rozpra- cúvaná osoba z NSR s cieľom jej získania za tajného spolpra- covníka do rozviedky USA. Obe akcie sú spracúvané pod riadením HS-ŠtB.

Správa ŠtB vo Východoslovenskom kraji má k obsluhu taj- ných spolupracovníkov k dispozícii 91 KPB. Ide vo väčšine o KPB vhodné a slušne vybavené. V podstate všetky sú využívané.

Máme nedostatok KPB v okresoch, kde sú väčšie ťažkosti pri získavaní. Ťažkosti k získaniu KPB začínajú sa prejavovať i v krajskom meste, nakoľko je nedostatok bytov vôbec.

V tomto roku nemali sme prevaly KPB. V roku 1966 sme pre- viedli previerku po KPB a všetky, ktoré boli dekonšpirované alebo do ktorých dochádzalo predtým viac TS, ktorí boli zo sie- te vyradení a bol predpoklad, že mohli tieto KPB prezradiť, vyradili sme z používania.

Stav tajných spolupracovníkov a kandidátov v rámci kraja k 6. 12. 1966 a konečný stav k 15. 12. 1967.

Stav k 6.12.1966 :

agentov 426
informátorov 358
rezidentov 2

Stav k 15. 12. 1967 :

agentov 381
informátorov 328
rezidentov 1

KB a PB 107
kandidátov TS 25

KB a PB 91
kandidátov TS 14

S p o l u : 918

S p o l u : 815

Od 6. 12. 1966 do 15. 12. 1967 bolo získaných 26 tajných spolupracovníkov, z toho 8 agentov, 9 informátorov, 9 KPB.

Pohyb siete tajných spolupracovníkov po jednotlivých problematikách je v priloženej tabuľke.

Práca s dôvernickou sieťou sa osvedčuje. Najviac dôvernícku sieť využíva 4. odbor na prevádzanie ustanovky, pre pasívne sledovanie, ale tiež sa hodne používa odborními kontrarozvedky a oddeleniami ŠtB, možno povedať po všetkých problematikách, ale najviac na ochranu ekonomiky, zabráňovaniu emigrácie, po vízových cudzincoch a po mládeži. Niekde nám dôvernická sieť urobila viac ako tajní spolupracovníci ako napr. po vysokoškolskej mládeži, kde sme dôvernickou sieťou ovplyvnili konanie niektorých jednotlivcov, následkom čoho nedošlo k nejakým väčším negatívnym javom na vysokých školách vo Východoslovenskom kraji.

2.) Operatívna technika a sledovanie:

Súčinnosť a spolupráca 6. a 2. odboru pri zaistovaní a nasadzovaní operatívnej techniky sa zlepšila. Skúsenosti ukazujú, že spoločným úsilím je možné previesť nasadenie techniky i do zložitých prípadov. Pred každou dôležitou akciou sa prevádza spoločný rozbor na úrovni náčelníkov oddelenia zvlášť dôležitých na úrovni náčelníkov odborov, na ktorom sa uložia konkrétne úlohy na zaistenie akcie. Zlepšenie spolupráce charakterizuje aj to, že v priebehu roku sa vyskytli len 3 akcie, ktoré nemohli byť prevedené pre nevytvorenie operatívnych podmienok. Takejto súčinnosti sme ešte plne nedosiahli vo vzťahu k oddeleniam ŠtB. I napriek zlepšenej spolupráce bude potrebné sa v budúcom roku zamerať na vylepšenie vyhodnocovania akcií za účasti zainteresovaných orgánov, lebo zatiaľ sa vyhodnocovanie prevádza veľmi nepravidelne a niekedy bez príslušných záverov.

Úroveň práce operatívnej techniky vo vytváraní podmienok pri zavádzaní technických úkonov je pomerne dobrá. To je možné usudzovať z toho, že v priebehu roku nedošlo k žiadnemu vážnejšiemu narušeniu akcie z viny pracovníkov techniky. Pri úkonoch C-7 je snaha, aby bola čo najlepšia počuteľnosť a možnosť vyťažovania úkonu kedykoľvek. V tomto roku sme po prvýkrát prevádzali centralizované úkony i v podmienkach dediny a mimo okresných miest. Vyžadovalo si to zvlášť spoľahlivú agentúru a vhodne volené legendy. V priebehu roku boli všetky legendy prehodnotené a vytýčené úkony najmä na doťahovanie legiend do konca a rozpracované nové legendy. V súvislosti s používaním legiend máme dobrý styk s príslušnými inštitúciami, ktoré naše legendy kryjú.

V priebehu roku boli tiež prevádzané opatrenia na previerku agentúry verbovanej po línii 6. odboru. Ani v jednom prípade nebolo zistené, že by spolupracovník klamal alebo prezradil spoluprácu. V niektorých prípadoch bolo prikročené k rozšifrovaniu spolupracovníkov navzájom, lebo si to vyžadoval charakter spolupráce, najmä na úseku spojov.

V priebehu roku došlo v práci operatívnej techniky k prevalu v akcii "FERLACH". K prevalu došlo z technických príčin, ktoré pracovníci operatívnej techniky nemohli predvídať, lebo im neboli známe. V akcii bol nasadený technický prístroj TRESKA III a centralizovaný na OB. Objekt zachytil svoj vlastný rozhovor na rádioprijímači bežného typu. Akcia bola prevádzaná na hoteli. Príčina prevalu spočívala v tom, že nám neboli známe údaje za akých okolností môže dôjsť k zachyteniu vysielaného signálu z TRESKY na rádioprijímači.

K iným vážnym nedostatkom v práci operatívnej techniky v priebehu roka nedošlo. Konšpirácii v práci operatívnej techniky je venovaná prvoradá pozornosť. I napriek tomu bude nutné, aby v budúcom roku sa venovala ešte väčšia pozornosť samotnej príprave akcií, kde sa prejavujú určité nedostatky, i keď v tomto smere k narušeniu akcie nedošlo.

Úroveň vyťažovania z technického hľadiska je podmienená predovšetkým úrovňou techniky, formami a metódami nasadzovania

tejto techniky. Preto pri zavádzaní úkonov C-7 sa snažíme riešiť akcie tak, aby sme mohli centralizovať a vyťažovať v ktorúkoľvek dennú a nočnú dobu. Z celkového počtu úkonov C-7 na súkromných bytoch a pracoviskách bolo 57 % centralizovaných. Počuteľnosť u všetkých akcií bola dobrá, ak neboli iné rušivé vplyvy, ktoré sme nemali možnosť odstrániť (rádio, televízor a pod.).

Aktivizácia prostredia pomocou agentúry alebo iných opatrení je stále v niektorých prípadoch slabá. Príčinou sa javí byť nepripravenosť akcií po stránke využitia. V niektorých prípadoch ani nie je možné dosiahnuť cieľ stavaný v návrhu na úkon, pretože technický úkon je nasadený predčasne bez dôkladnej rozpracovky prípadu, resp. mení sa situácia v rozpracovanom prípade a nemôže byť prostredie aktivizované. To má i následok v tom, že sa doba trvania úkonu neúmerne predlžuje. Tejto otázke je venovaná zo strany náčelníkov kontrarozviedky zvýšená pozornosť, ale len pomaly sa situácia v tomto smere zlepšuje.

Počet úkonov H-8 v tomto roku poklesol. Tento druh úkonu je však používaný väčšinou účelne k dokumentácii agentúrnej kombinácie, k zachyteniu reagentie na rôzne opatrenia, alebo k dokumentácii dôležitého pohovoru orgána so záujmovou osobou.

Z odposluchových technických úkonov bolo 48 % prevedených po línii vízových cudzincov. Išlo predovšetkým o dokumentáciu a previerku činnosti vízových cudzincov a diplomatov v našom kraji. Takmer u všetkých týchto akcií bola potrebná znalosť niektorého západného jazyka. Na vyťažovacej skupine 6. odboru je však len jeden orgán so znalosťou nemčiny, ktorá sa javí byť najviac potrebná. To však nie je dostačujúce a stávajú sa prípady, v ktorých sú nahraté rozhovory predkladané i niekoľko dní po odchode vízových cudzincov. Pri nahrávke angličtiny pomáha orgán z Krajského oddelenia pasov a víz a preklad vo francúzskom jazyku prevádza orgán z 2. oddelenia 6. odboru.

Úkony G-9 v problematike vízových cudzincov zaznamenali v tomto roku určitý pokles, ale účelnejšie využitie. Prinášal najlepšiu výslednosť.

Podmienky pre nasadzovanie technických úkonov v miestach sústreďovania vízových cudzincov sú pomerne dobré, až na niektoré výnimky. Doposiaľ sme nedokázali vyriešiť obsadenie verej-

ných miestností odposluchovou technikou. Tento problém je v našich podmienkach veľmi zložitý z hľadiska technického, ale i operatívneho. Nie je zaručená konšpirácia používania prenosovej techniky, ktorá sa v tomto prípade vyžaduje.

Na úseku PK bola venovaná pozornosť predovšetkým úkonom K-3 a komplexnej previerke písomných stykov na NSR.

V priebehu roku bolo spracovaných 184 úkonov K-3 s 807 stykmi. Z toho bolo postupne ukončených 105 úkonov K-3 so 489 stykmi. Súčasne je spracúvaných 79 úkonov. Opodstatnenosť podávaných návrhov na úkony K-3 sa oproti minulému roku zlepšila. Ani v jednom prípade sa však nepodarilo odhaliť využívanie písomného styku nepriateľskou rozvedkou k spojeniu s agentúrou na našom území.

Komplexná previerka písomných stykov na NSR sa prevádza v styku s okresmi Poprad, Trebišov a Košice - mesto. V rámci týchto teritórií bolo komplexne spracúvaných 3500 stykov. Z toho bolo ukončených a uzavretých 674 stykov a v priebehu ďalších dvoch mesiacov bude možné ukončiť ďalších, približne 1000 stykov. Rozpracúvanie sa preťahuje pre značný objem materiálu a najmä pre sústavné zisťovanie nových stykov. Zo sledovaného počtu bolo celkom 530 pisateľov vycestovaných v NSR.

Na základe prevádzanej komplexnej previerky bolo 2. odboru odstúpených celkom 35 písomných vyhodnotení a 364 výpisov na zdeľovacích lístkoch. V budúcom roku bude nutné vyhodnotiť prevádzanie komplexnej previerky a stanoviť ďalšie úlohy a postup v tomto smere. Okrem toho bude potrebné najšť účinnejšiu formu spolupráce s kontrarozvedkou, aby sme dokázali správne oceniť získané poznatky a výsledky z PK a na podklade toho stanovili príslušné úkoly k previerke a dokumentácii.

Zavádzanie novej techniky na krajoch v jednotlivých technických disciplínach sa za posledné 1 - 2 roky zlepšilo. Ide najmä o vyriešenie a dodanie bezdrôtových vysieláčov s ovládaním a miniaturizácia vysieláčov, ktoré nám boli tiež v tomto roku dodané.

47

3.) Sledovanie:

Práca sledovačky za hodnotené obdobie sa v podstate zlepšila. K zlepšeniu došlo predovšetkým v uplatňovaní nových foriem klasického sledovania za pomoci siete spolupracovníkov základného sledovania, hlavne u diplomatov a zaujímavých vízových cudzincov, čo do určitej miery prispelo k lepším výsledkom práce.

Za hodnotené obdobie bolo daných na oddelenie sledovačky celkom 110 akcií, z toho bolo prevedených 93 akcií. Z uvedeného počtu prevedených akcií bolo 56 po línii domácej báze, 30 po línii vízových cudzincov a 7 akcií po línii diplomatov. 17 akcií nebolo prevedených. Najviac neprevedených akcií je po línii vízových cudzincov už aj preto, že na niektoré z blokových osôb boli dané už vopred požiadavky s tým, aby sa sledovačka pripravila, avšak tieto osoby do ČSSR doposiaľ neprešli.

Prevažná väčšina sledovaných osôb bola podozrievaná operatívnyimi pracovníkmi z prevádzania kvalifikovanej trestnej činnosti a to v tom smere:

- 48 osôb podozrievaných zo styku s agentúrou rozviedky,
- 14 osôb pre podozrenie z prevádzania ideologickej diverzie
- 4 osoby pre podozrenie z valutových machinácií,
- 2 osoby pre podozrenie z prípravy úteku do nepriateľského zahraničia
- 1 osoba pre podozrenie z rozširovania letákov
- 6 osôb pre zaškoľovanie technických úkonov
- 2 osoby - kontrola spolupracovníkov a
- 3 prípady u ktorých nebola uvedená príčina sledovania. Išlo o akcie na žiadosť priateľov.

V prevážnej väčšine prevedených akcií boli zistené dobré poznatky, ktoré pomohli operatívnyim pracovníkom pri riešení jednotlivých prípadov a to ako po línii vízových cudzincov, diplomatov i po vnútorných problematikách. Dobré výsledky boli dosiahnuté hlavne tým, že bola dokumentovaná činnosť objektu, jeho cesty, adresy a ďalšie okolnosti, podľa predpokladanej činnosti.

Tak napríklad v akcii "DIPLOMAT" bola prevedená pomerne dobrá fotodokumentácia pohybu objektu okolo dôležitých hospodárskych a vojenských objektov v našom kraji. V akcii "WILDA" bol zistený záujem objektu o Vojenský výcvikový priestor Javorina (išlo o anglického diplomata). V akcii "OBCHODNÍK" a "GEJZA" bola zistená nedovolená činnosť špekulácie s tovarom zo zahraničia. V akcii "REHOĽNÍK", "TRELBA", "SVERAK", "ANTON" a "ANTON II" boli zistené dôležité styky a adresy, ktoré pomohli operatívnym orgánom pri ďalšom postupe rozpracúvaného prípadu.

Kladne je možné hodnotiť prácu sledovačky v dlhodobých akciách, ako napríklad v akcii "KLIN", "AIDA" a "ZÁPAD", ktoré sa prevádzajú už dlhší čas za pomerne sťažených podmienok bez akéhokoľvek narušenia, prípadne podozrenia zo strany objektu.

V prevedených akciách za hodnotené obdobie bolo zistených celkom 72 stykov a 28 adries. Fotodokumentácia objektu bola prevedená celkom v 132 prípadoch, objektu so stykom v 547 prípadoch a styka samotného v 9 prípadoch.

Uvedené výsledky boli dosiahnuté v dôsledku lepšej organizácie riadiacej práce náčelníkov, používaním nových foriem trasového a priestorového sledovania v súčinnosti so základným sledovaním. Zlepšila sa príprava na jednotlivé akcie a to zo strany náčelníkov, vedúcich smien, skupín, zvýšil sa počet kontrol zo strany náčelníkov, priamej účasti v akciách vedúcich smien, čo vytvára podmienky pre lepšie a objektívnejšie hodnotenie jednotlivých akcií, ako i pre samotné výsledky jednotlivých akcií. Na dobré výsledky do značnej miery mali vplyv i samotní operatívni pracovníci tým, že dávali konkrétne požiadavky, pravidelnejšie bolo prevádzané hodnotenie v priebehu akcie a celkove sa zvýšil záujem o samotný priebeh akcie zo strany riadiaceho orgánu.

Veľká pozornosť bola venovaná plneniu rozkazu náčelníka HS-ŠtB č. 6/67, t.j. základnému sledovaniu. (Bližšie uvedené v predchádzajúcej časti.) Došlo k podstatnému vylepšeniu siete spolupracovníkov po línii základného sledovania, ktorú dnes tvorí 226 dôverníkov. Za hodnotené obdobie bolo viac konkrétnych

požiadavok zo strany operatívnych pracovníkov na základné sledovanie. Celkom bolo vyžiadaných 35 akcií. Za pomoci siete spolupracovníkov základného sledovania bolo získané celkom 48 zpráv pojednávajúcich o pohybe diplomatov ako i stykov vizových cudzincov s našimi občanmi. Táto forma práce ukázala sa ako správna, hlavne v tých prípadoch, kde ide o požiadavky konkrétnej kontroly diplomatov, kde v súčinnosti s klasickým sledovaním sú dosahované pomerne dobré výsledky.

I keď prácu sledovačky je možno hodnotiť v súčasnej dobe kladne, prejavili sa v priebehu roku 1967 i nedostatky a to v akcii "ADAM", kde došlo k narušeniu akcie v dôsledku nesprávneho počínania pracovnej skupiny pri pohybe za objektom v dobe zvýšenej kontroly objektu. V akcii "FERLACH" došlo k strate objektu po dobu 3 hodín vo Vysokých Tatrách. Obidva prípady boli podrobne rozobrané s celým kolektívom s cieľom predchádzania podobným prípadom v budúcnosti. Iné vážnejšie nedostatky v priebehu roku 1967 neboli zistené.

Veľká pozornosť bola venovaná otázke konšpirácie práce, t. j. používania nových foriem a technických prostriedkov v práci, osobná konšpirácia orgánov a hlavne konšpirácia KB. V priebehu roku 1967 bola prevedená za pomoci ustanovky previerka okolia KB, či osobám žijúcim v tomto prostredí nie je známe, že ide o pracovisko MV, avšak táto previerka nezistila žiadne poznatky o narušení konšpirácie KB až na to, že v priebehu roku 1967 niektorí orgánovia 2. odboru pri plnení služobných úkolov narazili na objekt KB, na základe čoho je možné predpokladať, že majú vedomosť o tomto KB.

I po línii ustanovky sa práca podstatne zlepšila, čo sa prejavilo hlavne v konkrétnosti a objektívnosti spracovaných ustanoviek. Za hodnotené obdobie bolo prevedených celkom 562 ustanoviek, z toho po línii 2. odboru - 423, 1. odboru - 29, VKR - 25 a po iných súčastiach 88 ustanoviek. Jednalo sa hlavne o požiadavky na preverovanie osôb do rozpracúvaných prípadov, ako i o osoby prichádzajúce do styku so štátnym tajomstvom osoby podozrivé z prípravy emigrácie, previerka uchádzačov a podobne.

Uvedený počet ustanoviek bol prevedený za pomoci 52 tajných spolupracovníkov a širokej dôverníckej siete vybudovanej po línii ustanovky, ktorú tvorí 1450 osôb. Pokiaľ ide o kvalitu prevádzaných ustanoviek, túto je možno hodnotiť kladne.

Za pomoci uvedenej informátorskej siete bolo získané 349 zpráv, z toho 198 pre účely ustanovky, 57 zpráv bolo odstúpené 2. odboru, 40 zpráv pre VB a 150 poznatkov do týždenných informácií.

Na dožiadanie operatívnych pracovníkov bolo informátorskou a dôverníckou sieťou obsadené a kontrolované 18 evidovaných osôb.

IV. časť.

Výslednosť organizačno - riadiacej a výchovnej práce.

Správa ŠtB zakotvila v prevádzacom pláne práce na rok 1967 viacere opatrenia pre zlepšenie organizátorsko-riadiacej a výchovnej práce. V podstate tieto opatrenia boli splnené a priniesli i predpokladaný účinok. O niektorých už bolo v zpráve hovorené (N-60, akcie "VYSIELAČ" atď.). Výslednosť ďalších opatrení je nasledovná:

- 1.) Pre zlepšenie práce s tajnými spolupracovníkmi a ich využitia bol prevedený analytický rozbor TS z hľadiska ich možnosti a schopnosti i spoľahlivosti s cieľom využitia na území Východoslovenského kraja, teritórii ČSSR i do kapitalistických štátov. Celá sieť spracovaná bola na analytické karty a je možné ju v celokrajovom merítku, ako i na plnenie dielčích úloh v zahraničí využívať.

Zároveň boli spracované evidenčným systémom naše záujmy v kapitalistickom zahraničí a preto je možné využívať TS, ktorí cestujú do kapitalistického zahraničia, nezávisle či z problematiky v ktorej TS pracuje majú pre neho nejaké úkoly.

- 2.) Za daných možností bolo doriešené vzťahy medzi jednotlivými oddeleniami na kontrarozviednom odbore a zave-

dené do praxe. Javí sa ale doterajšie usporiadanie vzťahov nedostatočné, lebo hoci pracujeme v iných podmienkach, štrukturálne rozdelenie úloh je viacmenej ešte stále v starom členení, čo vyvoláva nedorozumenie, vytvára podmienky pre nemožnosť určenia zodpovednosti, jej ohraničenia medzi jednotlivými oddeleniami.

Dnes orientujeme prácu kontrarozviedky v smere, kde predpokladáme, že bude prenikať rozviedka. Sú to dôležité vojenské a ekonomické objekty, vysoké školy, veda a kultúra atď. K tomuto máme postavené príslušné oddelenia a samozrejme neostáva priestoru pre prácu pracovníkov linijných oddelení. Ďalej na linijných oddeleniach sú niektoré problematiky, ktoré tam vôbec nepatria (ukrajinský problém, židovskí nacionalisti). Sú to problémy vnútorné i keď sú ovplyvňované a využívané s osobami zo zahraničia. Tým ale, že linijné oddelenia sa viac špecializujú na prácu proti rozviedkam, robia to i po týchto problematikách takýmto spôsobom a málo sa venujú vnútornému problému, vnútornej báze. Toto oslabuje našu prácu. Na doriešenie tohto problému sme závislí na centrále, kde by tento problém mal byť najprv doriešený.

- 3.) Na podmienky kraja bol spracovaný systém a tok informácií v návaznosti na smernice vydané k tomuto účelu HS-ŠtB. V súvislosti s tým bolo prevedené i vyhodnotenie práce a informáciami.

Zistilo sa, že i napriek viacerým opatreniam (centralizácia na POS, úprava mesačných a štvrtročných informácií a pod.) vyskytovali sa viaceré nedostatky. Hlavné prejavy - dôsledky:

- nebol prehľad informácií jednotný
- nie všetky dokumenty boli protokolované a podchytené
- nebol zaistený prehľad zaujímavých osôb, o ktorých v informáciách bolo jednané.

Ukazuje sa, že príčinou je i roztrieštenosť evidovania poznatkov po viacerých evidenciách. Vytvárajú sa podmienky na zavedenie jednotnej evidencie v I. polroku 1968.

Okrem toho forma a spôsob spracúvania základných a najužívanejších písomných informácií (AZ, ÚZ), dávali možnosť nepresnosti, nekonkrétnosti a neprehľadnosti. Zbytočne rozvádzané a aj evidované boli údaje často nepotrebné, namiesto dôležitých. Napríklad evidovala sa osoba vyťažovaná po návrate z NSR, ale už nie tie osoby o ktorých nás informovala, t.j. tie, ktoré boli našim záujmom. Týmto bola do značnej miery ovplyvnená aj objektivnosť a úplnosť informácií. Pre odstránenie týchto nedostatkov previedli sme:

- Bol vypracovaný vzor zprávy TS a zpravodajský záznam (miesto doterajších AZ a ÚZ), kde sú uvedené určité pravidlá (1.Text,zprávy; 2.Zhrnutie; 3.Hodnovernosť;

4. Opatrenia; 5. Evidencia), podľa ktorých musí byť dokument spracovaný.

- Bol prepracovaný postup a ustálená forma spracúvania písomných informácií v súvislosti s cestami TS do kapitalistických štátov vôbec i v prípade plnenia úkolov.
- Obdobné opatrenia boli prevedené v súvislosti s výjazdami našich občanov so zameraním sa na obranné pohovory, kontrolu a rozpracovanie, ako i vyťažovanie po návrate.

Všetky tieto opatrenia sú predpokladom pre zlepšenie nielen práce s písomnými informáciami, ale zlepšenie agentúrno-operatívnej práce vôbec. Ukazuje sa však vhodné:

- V mesiaci januári - februári prehodnotiť, ako sa ustálené zásady práce s písomnými informáciami uplatňujú v praxi.
- Vhodnejšie upraviť spôsob získania prehľadu o našich záujmoch v kapitalistickom zahraničí.
- Centralizovať prehľad poznatkov (naPOS) i po vnútorných problematikách (doposiaľ je to iba so vzťahom na kapitalistické zahraničie).
- Vyriešiť prehľad o poznatkoch a opatreniach, ktoré sa riešia šiframi.

Pomoc poskytovanú centrárou možno hodnotiť kladne. Oproti minulému roku sa zlepšila a to už pri tvorbe plánu na rok 1967, ako i v procese jeho plnenia. Myslíme však, že táto by mohla byť oveľa účinnejšia, keby HS-ŠtB bola skutočne riadiacou zložkou. Orgán HS-ŠtB, ktorý má riadiť, nemal by byť i výkonným orgánom, lebo akonáhle plné dve funkcie má možnosti kryť jednu druhou, podľa toho či on má kvalitné prípady, alebo či tieto sú na krajiach. Keby bol riadiacim, zodpovedal by za riadenie a teda i za to, prečo na tom - ktorom kraji pracujú nedostatočne po určitej problematike.

Oddelenia a skupiny ŠtB v okresoch plnia v podstate vyhľadávacu činnosť a po domácej báze i rozpracúvajú a dokumentujú (verbálna trestná činnosť) trestnú činnosť. Nie je dostatočná vyhľadávacia činnosť pri odkrývaní činnosti rozvedok u OŠtB Poprad, Spišská Nová Ves, Michalovce a Prešov, kde sa predpokladá zujem rozvedky o objekty, ktoré sa na teritórii týchto okresov nachádzajú. Po domácej báze OŠtB svoju funkciu plnia dobre.

Početné stavy na terajšiu operatívnu situáciu javia sa dostatočné. V budúcom roku keď vo Východoslovenskom kraji dôjde k vytvoreniu ďalších troch okresov, budeme musieť previesť určitú úpravu v rozložení OŠtB, avšak počítame, že to prevedieme v podstate z vlastných stavov.

V "zásadach pre usporiadanie riadiacej činnosti v SNB" je uvedené, že oddelenia ŠtB v okresoch sú súčasťou Správy ŠtB. Nie sú však vymedzené bližšie ich vzťahy k odborom a oddeleniam. Doteraz si to kraje riešia vlastnou úpravou a nie je to jednotné v ČSSR. V danej medzinárodnej a vnútornej situácii je ešte nutné zachovať pracoviská kontrarozvedky na okresoch a preto by bolo nutné i tieto vzťahy upraviť.

Morálno-politický stav príslušníkov ŠtB je dobrý. Po prevedenej reorganizácii sa ešte zlepšil, nakoľko pracovníci získali určitý pocit istoty. Toto sa prejavilo aj na výsledkoch práce.

V priebehu celého roku nemali sme ani jeden prípad narušenia morálno-politického stavu, hlavne vo vzťahu k strane, nášmu zriadeniu i k práci. Samozrejme rôzne negatívne javy v našom politickom a hospodárskom živote v danom období majú určitý dosah i na myslenie a konanie orgánov kontrarozvedky, ale nie v negatívnom zmysle. Naopak orgánov rozčuľuje, že niektoré problémy sa riešia pomaly, príliš sa uvoľnila štátna a pracovná disciplína a široké pôsobisko sa necháva žiľlom, ktoré so socialistickou republikou dobre nemyslia. Zásadne ale veria, že strana i tieto otázky vyrieši.

Mala by sa doriešiť i hmotná zainteresovanosť orgánov. Treba uznať, že práca orgánov kontrarozvedky je rizikovým pracoviskom, zatažuje silne nervovú sústavu, neumožňuje plne využívať výhod socialistického zriadenia tak, ako iní občania využívajú a preto by mala byť viac odmenená. Nedoriešenie tejto otázky má vplyv, že do služieb štátnej bezpečnosti nechcú ísť kvalifikované kádre a ak to tak potrvá ešte niekoľko rokov, dostaneme sa do kritického stavu. Už dnes priemerný vek operatívneho pracovníka je 38 rokov, u náčelníkov 42 rokov. Počínajúc rokom 1974 začne podstatná časť operatívnych pracovníkov odchádzať do dôchodku a ich náhrada nebola by dostatočne pripravená ani kvalitatívne ani kvantitatívne na plnenie úloh.

68

Za účelom zvýšenia politickej, odbornej a všeobecnej úrovne operatívnych pracovníkov a náčelníkov pokračovalo sa v rôznych formách školenia.

V roku 1967 ukončilo 48 operatívnych pracovníkov následovné školy a kurzy:

práv. kurz 6 sem.	- 2	SPTŠ s maturitou	- 1
SOŠ-MV	- 7	kurz strojopisu	- 1
kurz IV. správy		škola MV, nemčina	- 1
HS-ŠtB 6 týždňový	- 7	VUML	- 17
2. ročná ekonomická škola vybr.predmetov	- 1		
SVŠ s maturitou	- 1		

V súčasnej dobe študuje 104 operatívnych pracovníkov následovné školy a kurzy:

SOŠ-MV	- 24	SVŠ	- 11
právnická fakulta	- 1	priemyslová škola	- 3
vys.šk. krim.práv.	- 7	SPTŠ	- 3
vys.škola ekonomická	- 1	3. ročný rezortný kurz krim.právny	- 3
vys.škola technická	- 1	VUML	- 39
vys.škola politická	- 4	jazyk francúzsky	- 4
jazyk nemecký	- 3		

Treba podotknúť, že štúdium popri zamestnaní dosť zaťažuje operatívnych pracovníkov, čím trpí operatívna práca a výsledok štúdia neprináša ten efekt, ktorý sa predpokladal, lebo študujú väčšinou pracovníci vekove nad 35 rokov a nie u všetkých sú schopnosti kvalitne to zvládnuť a preniesť do praxe, preto v roku 1967 zamerali sme sa na výber vekove mladších pracovníkov na absolvovanie niektorých druhov škôl, hlavne vysokých škôl politických.

S náčelníkmi odborov a oddelení boli v rámci odborného-zdokonaľovacieho školenia preškolené niektoré problémy z vedeckej organizácie práce. S operatívnymi pracovníkmi v rámci odborného-zdokonaľovacieho školenia boli preškolené problémy operatívnej práce, hlavne z práce proti rozviedkam a ideologickej diverzii. Ukazuje sa nutnosť oboznámiť i operatívnych pracovníkov s niektorými otázkami sociológie a psychológie (nutné pre riadenie TS) a preto v roku 1968 budeme v rámci odborného-zdokonaľovacieho školenia rozoberať s operatívnymi pracovníkmi tieto otázky.

V. časť.

Z á v e r :

Z prehodnotenia celkovej operatívnej situácie v kraji možnorobiť záver, že operatívna situácia sa oproti minulému roku v podstate nezmenila.

Určité zvýšenie intenzity činnosti možno pozorovať na úseku cirkví, vedy, kultúry, mládeže a národnostných problémov. Viac ako v minulom roku je táto činnosť podporovaná kapitalistickým zahraničím.

S prihliadnutím na medzinárodnú a vnútornú situáciu, ako i na akcie, ktoré budú v našom štáte na budúci rok poriadané (20. výročie Februára, voľby, 50. výročie vzniku ČSR) dá sa predpokladať, že i v našom kraji intenzívnejšie budú pracovať nepriateľské živly z domácej báze, ale i zo zahraničia. Túto ich činnosť (jej intenzitu alebo klesanie) bude hodne podmieňovať či sa podarí v budúcom roku zlepšiť ekonomickú situáciu v našom štáte.

Náčelník Správy ŠtB:

J. Dovina
(plk. D o v i n a)

prírastku a úbytku operatívnych zväzkov po trestnej činnosti za obdobie od 6.12.1966 do 15.12.1967
za KS-SNB, S-štb Košice.

Stav operatívnych zväzkov k 6.12.1966	Druh zväzkov	Celkom pribudlo	Teror	Podvracanie rep.	Poburovanie	Spionáž pre USA	Spionáž pre NSR	Spionáž pre ostatné štáty	Opustenie republ.	Devíz. tr.činy	Ostatné tr.činy hl.I.-II.	Propag. fašizmu	Poškodz. provozu
	skup.	1											
16	osobn.	26	2		6	4				3	10	1	
37	signál.	34		3	3	6	4	2	9	3	2	2	
5	APZ	8	1	1	3	2						1	
58	Spolu	69	3	4	12	12	4	2	9	6	13	3	1

Stav operatívnych zväzkov k 15.12.1967	Druh zväzku	Celkom ubudlo	Podvrac. republ.	Poburovanie	Spionáž pre USA	Spionáž pre Angliu	Spionáž pre Franciu	Spionáž pre NSR	Spionáž pre ostatné štáty	Príprava k emigr.	Devíz. tr.činy	Ostatné tr.činy hl.I.-II.	Propag. fašizmu	Ostatné tr.činy	Záškodníctvo
1/4	skup.	1									1				
30	osobn.	15		2				1		1	5	5		1	
27	signál.	36	1	6	2	1	1	4	2	16	1	1			
9	APZ	4						1						2	
67	Spolu	56	1	8	2	1	1	6	2	17	7	6	1	3	

5

uložených zväzkov TS do archívu v rámci KS-SNB, S-Štb Košice v číslach O-Štb od 6.12.1966 do 15.12.1967 bolo 121 a 23 kandidátov.

Druhý zväzok TS	Ukončené z jednotlivých problematik :										Dôvod ukončenia spolupráce :																												
	Báza - U S A	Zpravodajské hry	Výhod. emigrácia	Kanada	I z r a e l	Nemci - Báza	Býv.faşist. zložky	H S Ľ S a D S	V C Vyhlad. činnosť	Kultúra	Š k o l y	Cirk. hierarchia	Nekatol. cirkve	S e k t y	Amnestanti	Býv.burž.štát. aparát	Výjazdy do cudziny K S	Tažký priemysel	Energetika - Vojany	H U T E	Geologický prieskum	Železniční doprava	E s p e r a n t o	Stavebníctvo	C h é m i a	Polnohospodárstvo	U s t a n o v k a O-Štb	Opustenie republiky	Návrhom na vyšetrovanie	Oper. rozpracovanie	Vyzradenie - dekonšpiráciu	Desinformáciu - provokácie	A l i b i z m u s	Odmietnutie spolupráce	Nevhodnosť a neschopnosť	Strátu mož. spolupráce	Nemoc - stárie - úmrtie	Dočasne preruš. spolupráca	Odvzdané orgánom V B
Agenti 50	2	1	1		1	7	7	10	2		3	1		1	1	2	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2	3	2	2	2	4	7	12	11	1	3	
Infor. 45			1	1		6	2	13		1	2	1	1				2	1	5	1	2	1	2		2	1	1			2	2	3	5	4	13	13	2	2	
KB, FB 26																																				2	1	1	
Kandid. 23																																							
SPOLU: 144	2	1	2	1	1	13	2	7	23	2	1	5	2	1	1	1	2	3	1	7	1	3	2	4	1	4	2	2	2	3	4	2	5	9	13	47	24	4	6

52

ODTAJNENÉ

~~Tajné!~~

PREHĽAD

o úbytku operatívnych zväzkov - podľa spôsobu - za obdobie
od 6.12.1966 - do 15.12.1967 v rámci Správy Štb Košice

Druh zväzku	Spôsob úbytku					Celkom ubudlo od 6.12.1966 do 15.12.1967
	Odovzdané VB	Pre nepotvrdenie materiálu	Pre nedostatok dokazov	Preventívno-vých. opatrenia	Návrhom na vyšetrenie	
OZ	1	1	2		11	15
SZ	2	28	4	1	1	36
APZ		3		1		4
Skup.					1	1
Spolu	3	32	6	2	13	56

U	St	F	Po	Pol	Vy	Vy	Vy	Vy	Vy	ost	Opt	Po	Dev	Po	Ost	Pro	Ost
OZ	30	2	1	4	8	1	1	2				1	1		8	1	
SZ	27		1	3	7		6		3				2		5		
APZ	9	1	1	3	2							1					1
Skup.	1														1/4 osoby		
Spolu	67	3	3	10	17	1	7	2	3	3	1	3	1	14	1	1	1

000 000 000

S T A V operatívnych zväzkov podľa soc. rozvrstvenia

Druh zväzku	STAV k 15.12.1967	Sociálne rozvrstvenie						
		Robotníci	3	6	2	1	3	7
Pracujúca inteligencia	10	13						
Ostatní pracujúci	6	2						
Osoby bez pracovného pomeru	1	1						
Nezistené	3							
Cudzinci	7	5						
Spolu	57	9	23	8	2	3	12	

operatívnych zväzkov k 15.12.1967 v rámci Správy štátnej bezpečnosti Košice podľa: problematiky - trestnej činnosti a sociálneho rozvrstvenia

Druh zväzku	STAV k 15.12.1967	P r o b l e m a t i k a																				
OZ	30	5	5	1	1	1	1	3	1	2	4	1	1									
SZ	27	4	1		2	1	2	1			3	2	2	4	1			1				
APZ	9	2	1							4				1						1		
Skup.	1		1/4 osoby	/																		
Spolu	67	11	8	1	3	1	2	2	1	2	4	1	3	1	6	7	3	2	6	1	1	1

000 000 000

S T A V operatívnych zväzkov po trestnej činnosti

Druh zväzku	STAV k 15.12.1967	Trestná činnosť
Teror		
Podvracanie republiky		
Poburovanie		
Vyzvedačstvo pre USA		
Vyzvedačstvo pre Francúzsko		
Vyzvedačstvo pre NSR		
Vyzvedačstvo pre ostatné KS		
Opustenie republiky		
Poškodenie republiky v cudzine		
Devízové tr.činy		
Poškodzovanie prevádzky		
Ostatné tr.činy hlava I - II		
Propagácia a podpora nanie fašizmu		
Ostatné tr.činy hlava III-XI tr.z.		

12.12.1967

OZ	16					1															
SZ	37					3	5	4	1	2	4	3	9	2							
APZ	5																				4
Skup.	1													1							
Spolu:	59					4	5	10	1	6	4	10	1	4	1	4	5				4

Druh zväzku	STAV k 6.12.1966		SOCIÁLNE ROZVITVENIE																	
OZ	16	1	Robotníci																	
			Družstevní roľníci																	
			Členovia výr.družstiev																	
SZ	37	6	Pracujúca inteligencia	1	4															
			Ostatní pracujúci	19	6															
			Osoby samost.hosp.	1																
			Osoby samost.činné																	
			Osoby bez prac.pomeru	2																
			Nezistené	1	2															
			Cudzinci	7	4															
Skup.	1																			
Spolu:	54	7																		

ODTAJNENÉ

719961

Druh zväzku	STAV k 6.12.1966		Problematika	
OZ	16	6	Báza USA	
SZ	37	3	Východná emigrácia	
APZ	5	1	Báza Anglia-Kanada	
Skup.	1		Báza Francie	
Spolu:	59	10	Báza NSR	
		1	Výjazdy	
		1	Izrael	
		1	Ostatné kap. štáty	
		1	Ochrana dev.hosp.	
		2	V C	
		3	Emigrácia	
		3	Zdravotníctvo	
		3	Školy	
		3	HŠLS.DS-HG-POHG a iné	
		3	Býv.buržoazny št. aparát	
		3	Recidivisti-amnest.	
		4	Protištátne písomnosti	
		4	Cirkevná hierarchia	
		5	R á d y	
		5	Ťažké strojárstvo	
		5	Zbrojný priemysel	
		5	Vnútorný obchod	
		5	Energetika	
		5	Žel. doprava	

Prestupná činnosť

Druh zväzku	STAV k 6.12.1966
Vlastizrada	
R ozvracanie rep.	
Teror	
Záškodníctvo	
S abotáž	
Podvracanie republiky	
Poburovanie	
Vyzvedačstvo pre USA	
" " pre Angliu	
" " pre Franciu	
" " pre NSR	
" 8 pre ost.KŠ	
Opustenie republiky	
Poškodzovanie rep. v cudzine	
Dev.hosp.tr.činy	
Poškodzovanie prevádzky	
Ostatné tr.činy hlava II	
Zneužívanie právomoci	
Ostatné tr.činy hlava III- XI	